

Møte onsdag den 12. mai kl. 10

President: Inge Lønning

Dagsorden (nr. 80):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr. 18)
2. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets gjenværende møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H) [10:02:12]: Jeg foreslår Øyvind Halleraker.

Presidenten: Øyvind Halleraker er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Øyvind Halleraker anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets gjenværende møter i inneværende uke.

Sak nr. 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Lars Sponheim
- statsråd Laila Dævøy
- statsråd Ingjerd Schou

I forhold til opprinnelig meddelelse har statsråd Laila Dævøy meldt sykdomsforfall. De øvrige regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:03:11]: Jeg vil få lov å stille spørsmål til sosialministeren.

Utgiftene til sykepenges forventes å øke med over 1,4 milliarder kr utover det Regjeringen la til grunn så sent som ved budsjettbehandlingen i høst. Og som om ikke det var nok, ligger det an til at antallet uførepensjonister vil øke fra 301 200 ved årsskiftet til 314 500 ved utgangen av dette året. Når kan en forvente at Regjeringen kommer med reelle og gjennomførbare forslag for å motvirke denne negative utviklingen som vi nå ser, og slutter å skyldte på at den inngåtte IA-avtalen er den store hind-

ringen for å kunne gjennomføre den type forslag som det nå er behov for?

Statsråd Ingjerd Schou [10:04:05]: Spørsmålet som Nesvik tar opp, er viktig. Veksten i sykefraværet er stor. Det er derfor partene sammen med Regjeringen har sett på en rekke tiltak nettopp for å redusere sykefraværet, da i forbindelse med Ot.prp. nr. 48 om et inkluderende arbeidsliv, som ligger til behandling i Stortinget. Det går særlig på velferdsordningene, som skal rettes inn på å få folk i arbeid. Det går på arbeidsgiverne, som er forpliktet til å lage en handlingsplan for den enkelte sykmeldte, slik at de kan komme tilbake i arbeid. Det gjelder sanksjoner i forhold til mulkt for arbeidsgivere som ikke gjør dette. Det gjelder en oppmerksomhet og en forpliktelse i forhold til legene og deres ansvar for å fokusere på hva man kan gjøre til tross for at man er syk, og også sanksjoner i forhold til at leger kan miste retten til å skrive ut sykmelding når man ikke følger opp dette. Og det ligger ikke minst i forhold til den enkelte sykmeldte en forpliktelse til å delta for å komme tilbake i arbeid, å legge en plan for tilbakevendelse. Det er en erkjennelse mellom partene at arbeidsplassen er den viktigste arena for å redusere sykefraværet. Regjeringen har valgt å videreføre avtalen. Nå er det opp til partene å levere i forhold til avtalen om inkluderende arbeidsliv og få ned sykefraværet. Men avtalen går ut i 2005, da skal den evalueres, og resultatene bør begynne å komme nå. Det er det opp til partene å vise.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:06:03]: Svaret fra sosialministeren kan jeg dessverre ikke si meg fornøyd med, for det som ligger til behandling, er flikking på et gammelt system. Det er ikke noen nye reelle tiltak. Noe som faktisk ville ha kunnet virke, var mer effektiv bruk av tilretteleggingstilskudd i bedriftene. Men der foreslår man faktisk i revidert å skjære ned med 15 mill. kr. I tillegg har man fratatt bedrifter som ikke er medlem av IA-systemet, muligheten til å kunne bruke dette. Et annet tiltak som ville ha kunnet virke, er at vi en gang for alle hadde fått samlet arbeidsmarkedsetaten, sosialetaten og trygdeetaten til en felles etat, slik at man kunne fulgt personer som har behov for det, gjennom hele systemet istedenfor å møte vanntette skott. Her virker det som om Regjeringen er fullstendig handlingslammet. Man lar dette gå rundt i en uendelig høring internt i statsapparatet i stedet for å legge fram en sak hurtig for Stortinget. Kan vi nå forvente at sosialministeren sørger for at vi raskt får en sak til Stortinget når det gjelder sammenslåing av etatene, og ikke fortsetter å vise handlingslammelse på dette området?

Statsråd Ingjerd Schou [10:07:07]: Her kan representanten Nesvik ikke ha fulgt med på sine egne merknader i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om samordning av Aetat, trygdeetat og sosialtjeneste. Det Fremskrittspartiet bl.a. var særlig opptatt av, var involvering av de organisasjonene som særlig var berørt av en sammenslåing og en bedre samhandling mellom

Aetat, trygdeetat og sosialtjeneste. Vi hadde ett år på oss til å legge frem den forrige stortingsmeldingen. Fremskrittspartiet bad selv om at vi skulle utrede en felles etat og ta særlig hensyn i forhold til å involvere de berørte. Det utvalget som nå jobber, med en bred referansegruppe, hvor alle de involverte er trukket med, har frist til 30. juni. Deretter skal dette ut på høring nettopp for å imøtekomme bl.a. det stortingsflertallet har vært opptatt av, nemlig involvering av de berørte. Deretter vil Regjeringen så raskt som mulig i inneværende stortingsperiode komme tilbake til Stortinget. Det er en viktig reform.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først John I. Alvheim.

John I. Alvheim (FrP) [10:08:22]: Aktiv sykmelding ble innført for en tid siden. Det skulle være positivt, i og med at man ikke kuttet kontakten mellom arbeidsted og den sykmeldte arbeidstaker. Resultatene så langt viser dessverre at dette har blitt en fiasko. Aktiv sykmelding fører til lengre sykefravær og større kostnader for samfunnet. Dette var gjengitt i en dagsavis denne uken. Kan sosialministeren bekrefte at dette er korrekt?

Statsråd Ingjerd Schou [10:09:00]: Det representanten Alvheim tar opp, er et forhold som også Regjeringen har sett på. Derfor er det også gjort presiseringer i forbindelse med oppfølgingen av intensjonsavtalen om at gradert sykemelding skal være prøvd før aktiv sykmelding der det er mulig. Aktiv sykmelding brukes, som representanten Alvheim påpeker, nettopp for å holde kontakten med arbeidslivet. Det vi ser, er at en del arbeidsgivere, og for så vidt også leger, bruker aktiv sykmelding der det riktige hadde vært å bruke gradert sykmelding. Hvis det er slik at man kan gjøre noe og litt av det arbeidet man ellers gjør, er gradert sykmelding det riktige. Hvis man ikke kan gjøre noe av dette, er det aktiv sykmelding man skal ha. Derfor er det i oppfølgingsavtalen med partene lagt inn at man som førsteprioritet skal få gradert før aktiv, nettopp for å imøtekomme det representanten Alvheim er opptatt av.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:10:12]: Når sykefraværet og uføretrygdingen øker, har vi IA-avtalen. Her er jo staten en avtalepart, både fordi staten sjøl er en stor arbeidsgiver, og fordi staten legger premissene for hvordan hele kommunesektoren kan oppføre seg som arbeidsgiver, om de har råd til å ha et godt arbeidsmiljø og nok folk til at folk ikke blir syke av den jobben de har. Jeg har faktisk et behov for å spørre sosialministeren: Hva gjør staten som arbeidsgiver på dette området? For når vi ser på tallene, er staten en versting når det gjelder å uføretrygde og førtidspensjonere folk. Det gjelder både i statens egen virksomhet og i statlig eide bedrifter. Har sosialministeren og Regjeringen i det hele tatt noen oversikt over hvor mange man har kjørt ut i uførepensjonering fordi man

ønsker å nedbemanne og omstille sin virksomhet? Hva slags politikk har egentlig denne Regjeringen for å sikre at folk ikke skal bli støtt ut i uføretrygding før alminnelig pensjonsalder?

Statsråd Ingjerd Schou [10:11:19]: Det er viktig å huske på at når uføretrygd innvilges, skal det være tuftet på en medisinsk begrunnelse. Først vil jeg si at det ligger under Arbeids- og administrasjonsdepartementet, og det Regjeringen og statlig sektor gjør, går bl.a. på å utforme en handlingsplan særlig i forhold til rekruttering av funksjonshemmede til offentlig sektor. Den er under arbeid. Det andre er at samtlige av mine regjeringskollegaer har gjennomgått og fått en oversikt over hvordan det står til med sykefraværet i hvert eneste departement, og man har også full oversikt i forhold til underliggende institusjoner. Hver eneste statsråd tar dette med å redusere sykefraværet på alvor. Det Regjeringen i tillegg har gjort, er at vi har innført en midlertidig, tidsbegrenset uførestønad fra 1. januar i år, som vil føre til at færre personer støtes varig ut av arbeidslivet.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til siste oppfølgings-spørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp) [10:12:40]: Avtalen om inkluderende arbeidsliv skulle påse at man fikk sysselsatt flere yrkesvalghemmede og funksjonshemmede, fikk flere i aktivt arbeid. Det har gått den motsatte veien, og her har sosialministeren et spesielt ansvar. Jeg synes så langt at sosialministeren har svart lite og ufullstendig med hensyn til hva som skal gjøres for at funksjonshemmede skal komme mer inn i det inkluderende arbeidslivet.

Så til dette med økningen i sykefraværet. Det viser seg at det er de med langtidssykefravær, de med legeerklæring, som først og fremst øker i antall. Har staten og Regjeringen tatt sitt ansvar her, ved å påse at behandlingssystemet, den medisinske behandlingen og tilbudet der, er godt nok, slik at man får folk raskt ut av ventekøer og raskt rehabilitert etter medisinsk behandling? Vi vet at køene øker i enkelte sammenhenger, og at rehabiliteringsinstitusjonene sliter fordi de ikke får utnyttet kapasiteten.

Statsråd Ingjerd Schou [10:13:49]: Det er jo nettopp det som er hele poenget med at det skal lages en handlingsplan i forhold til hver eneste en som sykmeldes, for at man skal kunne komme aktivt tilbake. Man skal legge en plan i samarbeid med den sykmeldte, med legen og med arbeidsgiveren, slik at man får en oversikt over hva som trengs av behandlingstiltak – at det faktisk skjer. Men det viktigste, til tross for at man har en diagnose og får en behandling, er kanskje det samarbeidet vi har etablert med Legeforeningen for å få inn holdningen om at det er viktig å spørre, til tross for at man er dårlig: Hva er det du kan gjøre på arbeidsplassen din?

Når det gjelder det å få flere funksjonshemmede tilbake i arbeid, har vi bl.a. tilretteleggingstilskuddet. Når det brukes riktig, har det vært viktig. Det at Regjeringen har

redusert med 1/2 G i forhold til det å kjøpe inn og legge til rette med hjelpemidler på arbeidsplassen, har vært noe av det sentrale. Når dette brukes korrekt og riktig, hjelper det også mange. Men jeg er helt enig med representanten Gløtvold i at delmål 2 i intensjonsavtalen har hatt for lite oppmerksomhet. Nå er det satt mål i forhold til at bedriftene skal levere resultater på dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:15:12]: Jeg har også et spørsmål til sosialministeren.

Nå på mandag hadde Jens Stoltenberg og Erna Solberg en debatt på Dagsnytt Atten om bl.a. denne avtalen om inkluderende arbeidsliv. Der sa Erna Solberg følgende:

«Og det er klart at hvis vi f.eks. hadde fått den IA-avtalen som Jens Stoltenberg klarte å undertegne rett før han måtte gå av som statsminister, hvis den hadde gitt resultatene som man den gangen sa var et så godt alternativ til å gjøre andre endringer i sykelønnsordningen, så hadde vi hatt 10 milliarder mer å disponere nå. Men det har altså vist seg at det virkelig var voodoo, fra Jens Stoltenberg, fordi du klarer ikke å få til den type resultater.»

Sosialministeren har et viktig ansvar for å følge opp avtalen om inkluderende arbeidsliv. Er sosialministeren enig med sin nye partileder i at det å tro på IA-avtalen er som å tro på voodoo?

Statsråd Ingjerd Schou [10:16:19]: Det jeg tror på, er i hvert fall de resultatene jeg ser, og de uteblir. Det er ikke slik at sykefraværet har gått ned. Det har økt. Det er ikke slik at det er flere funksjonshemmede inkludert i arbeidslivet. Det er flere på utsiden av arbeidslivet. Og det er ikke slik at flere står lenger i arbeid og pensjonerer seg senere. Likevel har Regjeringen valgt å videreføre avtalen om inkluderende arbeidsliv. Og nå er det opp til partene å vise resultater i forhold til nettopp å redusere og klare å nå målene på disse tre områdene.

Vi ville hatt 8 milliarder kr mer å rutte med hvis vi hadde klart å redusere sykefraværet i år, 10 milliarder kr neste år. Det er klart at dette gir også en pekepinn på hvilket handlingsrom som da ikke er til stede, ved at man ikke har disse midlene tilgjengelig. Men det viktigste er kanskje at vi trenger denne arbeidskraften som disse menneskene representerer – ikke minst med tanke på den omkostningen det er for hver enkelt å være utstøtt fra arbeidslivet.

Vi har valgt å videreføre avtalen sammen med partene, og vi strammer til på samtlige områder. Det handler om at den sykmeldte må være i aktivitet for å ha rett til sykepengene. Leger kan bli fratatt retten til å skrive ut sykmelding hvis det viser seg at man gjentar det stadig vekk. Det skal være slik at aktiv sykmelding kun skal være for dem som ikke kan ivareta sine vanlige arbeidsoppgaver. Det er også slik at arbeidsplassen er den viktigste arenaen for å få til dette. Regjeringen bidrar med tilretteleggingstilskudd, bidrar med redusert arbeidsgiveravgift for

eldre arbeidstakere og bidrar med å ta bort 1/2 G i forhold til å legge til rette særlig på arbeidsplasser der hvor funksjonshemmede eller de som har redusert arbeidsevne, trenger spesielle tilpasninger.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [10:18:25]: Dette begynner å bli ganske interessant. For spørsmålet mitt handler om hvorvidt Regjeringen tror på den avtalen de selv har vært med på å videreføre, som sosialministeren nå sier. Høyres partileder omtalte altså avtalen som voodoo. Vi ser at her i Stortinget stemmer Høyre mot at Stortinget skal bli en IA-bedrift, ledende politikere sender altså signaler ut om at man ikke tror på IA-avtalen som virkemiddel. Man tror at det å jobbe etter de linjene er som å tro på voodoo, og det sier altså partilederen i sosialministerens parti. Og da synes jeg at sosialministeren, som har et ansvar for å følge opp den avtalen, tydelig må kunne si i Stortinget at ja, hun tror faktisk på at dette kan gi resultat, eller at hun ikke gjør det. Er hun enig med sin partileder eller ikke? Det bør være et ganske enkelt spørsmål å svare på.

Statsråd Ingjerd Schou [10:19:30]: For representanten burde det være rimelig opplagt: Det er Regjeringen som står her nå. Regjeringen har videreført avtalen sammen med partene. Vi skal gjøre alt vi kan sammen med partene. Men Regjeringen har nå gjort mye, og nå er det opp til partene å levere. Vi har valgt å videreføre avtalen, og da er det avtalen som gjelder, og en avtale er en avtale. Men det til tross burde det bekymre også Arbeiderpartiet at én av fem i arbeidsfør alder lever på trygd, at folk støtes ut fra arbeidslivet og ikke blir inkludert på arbeidsplassene, at velferdsordningene vokser i den størrelsesordenen som vi nå senest har sett i revidert nasjonalbudsjett, der vi legger på vel 3 milliarder kr. Overføringene fra i fjor til i år var på 15 milliarder kr. Og hvis vi ser noen år tilbake, har vi på kort tid hatt en økning innenfor velferdsordningene på 21 milliarder kr. Dette burde også bekymre Arbeiderpartiet, for bak hvert eneste tall er det et enkeltmenneske.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Sigvald Oppebøen Hansen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [10:20:46]: Eg registrerer at statsråden seier at Regjeringa har valt å vidareføre avtala. Men eg er veldig i tvil om kva Regjeringa eigentleg meiner. Meiner statsråden at IA-avtala er eit instrument som kan medverke til å få ned sjukefraværet, eller er ho der berre for å tilfredsstille og få ro i fagrørsla? Eg stiller òg spørsmålet: Har Regjeringa gjort nok for at IA-avtala skal verke?

Det er ganske sterkt at Høgre sin leiar, kommunalminister Erna Solberg, kallar dette forsøket for «voodoo» frå Jens Stoltenberg si side. Mitt spørsmål blir: Tek sosialministeren avstand frå ei slik beskriving, nemleg bruken av ordet «voodoo»? Og i og med at dette er ein spørjetime, ventar eg no eit konkret svar på det spørsmålet, som no er stilt for tredje gong.

Presidenten: Presidenten hadde også en fornemmelse av at spørsmålet var stilt før.

Statsråd Ingjerd Schou [10:21:48]: Definisjon av ord og bekreftelse på ord kommer jeg ikke til å gi. Jeg har ikke tatt disse ordene i min munn.

Jeg vil vise til at Regjeringen har videreført avtalen med de virkemidlene som nå ligger til behandling i odelsingsproposisjonen. Og jeg vil si at på mange måter er det som ligger i avtalen om inkluderende arbeidsliv, en riktig måte å tenke på. Det er en riktig måte fordi sykefraværsarbeidet og nærvarsarbeidet skal skje på den enkelte arbeidsplass. Det er også viktig at vi klarer å spre de gode eksemplene som faktisk fins som resultat av avtalen om inkluderende arbeidsliv. Det er faktisk mellom 12 000 og 13 000 bedrifter – smått og stort – som hvis vi bare ser på delmål 1 i forhold til sykefraværet, viser en nedgang, og som ved møysommelig arbeid klarer nettopp det.

Det viktige nå er at vi også klarer å spre de gode eksemplene som foreligger som resultat av avtalen om inkluderende arbeidsliv.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:23:01]: Jeg vil oppfordre sosialministeren til å være konkret på hva det er som gjør at en arbeidsplass ikke skaper sykdom, og hva det er som gjør at en arbeidsplass ikke skyver folk ut i uføretrygd.

I gårsdagens VG sier arbeids- og administrasjonsministeren:

«Den viktigste årsaken til at mange sykmelder seg, er forhold på arbeidsplassen.»

Når vi vet at dette fraværet og denne utstøtingen øker mest i helse- og sosialsektoren, som er offentlig virksomhet – statlig eller kommunal – må jeg gjenta: Snakker ikke denne regjeringen sammen?

I går ble det lagt fram en proposisjon om kommuneøkonomien som betyr at det blir færre i omsorgssektoren til å gjøre de tunge løftene, det blir flere som blir alene, og det blir flere som blir syke på jobben. Det går fram at sykehusøkonomien også er meget stram, og vi vet at det er her omstillingene er så store at folk blir syke av det og ikke lenger kan fortsette på jobben.

Nå må denne regjeringen slutte å skyve ansvaret mellom seg og få en helhetlig politikk som viser hvilke tiltak staten har sjøl for å sørge for at det blir mindre sykefravær i staten og i helse- og omsorgsyrkene og færre uføretrygdede.

Statsråd Ingjerd Schou [10:24:13]: Det er nettopp innenfor pleie- og omsorgssektoren vi finner en del av de gode resultatene når det gjelder reduksjonen i sykefraværet. Man skal ikke reise til mange steder rundt i dette landet før man finner de dårlige eksemplene, men man finner også innenfor pleie- og omsorgssektoren de gode eksemplene.

Vi ser at noe av det viktigste er et godt lederskap. Det handler om ledelse, det handler om organisering, det handler om oppgavefordeling slik at de ansatte vet hva de skal gjøre, det handler om avklarte områder, og det handler ikke minst om at hver enkelt blir sett. Vi ser også at eksempler på såkalt ønsketurnus innenfor pleie- og omsorgssektoren har vært vellykket i forhold til helheten innenfor pleie- og omsorgsarbeidet. Derfor har Regjeringen satset på prosjektet «Flink med Folk», som går på samarbeid om ledelse og kvalitetsutvikling, og som nettopp virker inn mot denne sektoren.

Det er kommunene som har ansvar for eldreomsorgen, dvs. pleie- og omsorgstjenestene. Kommunesektorens inntektsvekst i år blir den sterkeste siden 1997. Dessuten er det noe med deltidsstillingene: Vi kartlegger i samarbeid med kommunene selv også deltidsstillinger innenfor denne sektoren for å endre på nettopp det.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:25:34]: I avtalen hadde man tre hovedpilarer. Nr. 1 var å redusere sykefraværet med 20 pst. innen utgangen av 2005, nr. 2 var å øke den reelle pensjonsalderen, og nr. 3 gikk på å ansette flere personer med redusert funksjonsevne. Alt dette har slått feil.

Men det er noe som sosialministeren sa selv her i sted at hadde fungert. Det gjaldt tilretteleggingstilskuddet. Da er det merkelig at Regjeringen nå i revidert nasjonalbudsjett faktisk setter ned bevilgningen når det gjelder tilretteleggingstilskuddet, med 15 mill. kr. I tillegg har man gjort det kunststykket at det nå bare er IA-bedrifter som kan søke om tilretteleggingstilskudd for å få skikkelig tilrettelagte arbeidsplasser. Det vil si at man er mer opptatt av avtalen enn av å hjelpe arbeidstakerne.

Mitt spørsmål er: Mener sosialministeren virkelig at dette er den rette veien å gå for å få ned sykefraværet?

Statsråd Ingjerd Schou [10:26:37]: Ja, det mener jeg.

Tilretteleggingstilskuddet er på 107,7 mill. kr og skal brukes til å legge til rette på arbeidsplassen.

Nå foreligger det en evalueringsrapport som viser at tilskuddet i betydelig grad er brukt til noe som faller inn under arbeidsgiverens ansvar for tilrettelegging. Vi ser at når et tilretteleggingstilskudd brukes riktig, gir det faktisk resultater i form av større grad av tilrettelegging for og inkludering av folk som trenger spesielt opplegg på arbeidsplassen. Men når vi i tillegg ser at arbeidsgivere bruker det til ekstraarbeid, overtid, vikar for å holde medarbeidersamtaler, ligger det utenfor det som tilretteleggingstilskuddet er ment brukt til. Mener Fremskrittspartiet virkelig at staten skal bruke tilretteleggingstilskudd til å gjøre det som enhver anstendig arbeidsgiver i dette landet bør gjøre uten å ha ekstra penger for det?

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp) [10:27:50]: Sosialministeren synes ikke å ta innover seg det ansvaret som staten og Regjeringen har når det gjelder medisinsk behandling og rehabilitering av dem som er ute av arbeidslivet på grunn av sykdom. Hun snakker om at en skal frata legene retten til å skrive ut sykmeldinger. Men blir arbeidslivet noe mer inkluderende av det? Og blir folk friskere av det?

Jeg synes det er riktigere å fokusere på hva slags helsetilstand de får, som først har fått en sykdom, og som er sykmeldte og ute av arbeidslivet. Den er det spesialisthelsetjenesten som i stor grad skal gi, og den spesialisthelsetjenesten har staten ved Regjeringen ansvaret for. Men dårlig økonomi for sykehusene fører til økt antall korridorpasienter og dermed dårlig behandling. Økte ventelister er vi også redd for at vi vil få nå. Hva slags ansvar har staten her – også i forbindelse med det inkluderende arbeidslivet?

Når det gjelder rehabilitering etter medisinsk behandling, begynner jo dette å bli skandaløst i dette landet. Rehabiliteringsinstitusjonene våre er i ferd med å gå konkurs på grunn av dårlig finansiering og for liten utnyttelse av kapasiteten.

Statsråd Ingrid Schou [10:28:58]: Jeg har besøkt flere av disse rehabiliteringsinstitusjonene, og flere av dem er rettet inn på nettopp det å legge til rette slik at folk kan få en rehabilitering, slik at de kan komme tilbake til arbeidsplassen. De gjør et meget viktig arbeid. I motsetning til representanten Gløtvold er nok jeg mer opptatt av de aktive tiltakene for å få folk i arbeid og legge opp et løp der enn å holde folk på passive stønader og ytelser.

Men jeg er helt enig i at målet er at flere kommer ut i arbeidslivet tidligere, og at man får en kortere sykdomskarriere. Da er disse institusjonene viktige. Både i budsjettet for i år og i revidert budsjett er det slik at de regionale helseforetakene tilføres mer penger. Det ligger også under helseministerens område.

Når vi har sett på særlig det som går på rehabiliteringstiden, har det vært med utgangspunkt i at vi har sett at folk har gått år etter år uten at noen har spurt etter, tatt opp eller lagt spesielle opplegg for den enkelte. Vi ønsker spesielt at rehabiliteringstiden maksimalt skal være to år, med unntak for dem som har meget alvorlige sykdommer, og at man skal vurdere yrkesmessig attføring tidligere. Dette ligger det også inne en styrking av i forhold til budsjettet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Inge Ryan (SV) [10:30:20]: Jeg har et spørsmål til landbruksministeren.

Norge har tatt mål av seg til å være ledende når det gjelder dyrevelferd. Til tross for det får vi både avisoppslag og rapporter som viser at det er store mangler. Eksemplene er mange: Dyr både dør og skades under transport. Vi vet at dyr kan stå opptil 20 timer på slakteriet uten mat og vann. Det har til og med skjedd at man har startet slaktning av dyr før de er tilstrekkelig bedøvet.

Mitt spørsmål til landbruksministeren er: Hva har landbruksministeren tenkt å gjøre, og hva gjør han for å få slutt på denne dyremishandlinga?

Statsråd Lars Sponheim [10:31:01]: Heldigvis har vi fått en økt oppmerksomhet og et økt engasjement fra mange hold for økt dyrevelferd, ikke minst etter at Stortinget behandlet dyrevelferdsmeldingen. Det er bra. Oppfølgingen av den arbeider vi nå med for fullt på mange områder i departementet, og også i underliggende etater, spesielt Mattilsynet. Her kommer det nå fortløpende tiltak. Det kommer regelendringer, som representanten er kjent med, men oppi dette er det viktig å ha en finger og et øye med der ute hvor dyrene lever.

Vi vil alltid stå overfor enkelttilfeller som ikke skulle skje. Vi må bli flinkere til å forebygge det, og vi må bli flinkere til å holde tilsyn med det. Derfor har vi fått på plass et nytt mattilsyn fra 1. januar i år, som også har ansvar for dette med økt oppmerksomhet rundt disse spørsmålene. Det er en stående ordre, og vi har en løpende dialog med Mattilsynet om at disse oppgavene skal prioriteres og følges.

Dessverre får vi stadig rapporter om enkelttilfeller som ikke er bra. Det kan være menneskelig svikt i ett enkelt tilfelle, eller det kan være personlige tragedier som ligger bak. Disse tilfellene prøver vi å følge opp så godt vi kan gjennom de tilsynsordningene vi har.

Jeg er veldig glad for, også rent personlig, det sterke engasjementet som nå er rundt dyrevelferdsspørsmål. Jeg tror det er mange av oss som blir sterkt berørt når dyr lider. Jeg er veldig glad for det engasjementet som Stortinget og ikke minst representanten Ryan viser rundt disse spørsmålene.

Inge Ryan (SV) [10:32:34]: Jeg takker for svaret.

En av årsakene til at vi har såpass mange problemer, er at vi har fått en slakteristruktur der det er betydelige transportavstander. Hvis jeg ikke tar feil, er det bare fem eller seks slakterier igjen som driver med slaktning av kylling. Og med det langstrakte landet som vi har, sier det seg sjøl at det blir betydelige transportavstander.

Har statsråden reflektert over om man bør gå en runde og se på slakteristrukturen på nytt, slik at man får kortere avstand mellom slakteriene, at man i større grad kan tillate mindre slakterier, slik at dyrene slipper denne lange transporten? Det er jo ikke til å legge skjul på at det nettopp er under transport at veldig mange av disse skadene og lidelsene skjer blant dyrene.

Statsråd Lars Sponheim [10:33:19]: Dette spørsmålet representerer nettopp de veldig vanskelige avveininger i en økonomi som vokser, som blir sterkere, der vekstkraften og effektiviteten øker, og det setter i prinsippet et press i negativ retning på disse spørsmålene. Samtidig skal vi prøve å forbedre dyrevelferden. Det er mange vanskelig kompromisser. Jeg tror vi skal innrømme det.

Vi får etter hvert, for nettopp å opprettholde nødvendig effektivitet og krav til lønnssevne bl.a., en sentralise-

ring av disse anleggene som presser transporttiden til det ytterste. Nå har vi heldigvis veldig klare regler for hvor lang transporten kan være. Så skal vi også ha med oss at der man bygger nye anlegg – jeg var selv til stede og åpnet et nytt kyllingslakteri i går – blir transportavstandene store, men dyrevelferden inne på et slikt anlegg, med avlivingsmetoder og alt, blir mye bedre enn den har vært tidligere. Men det er rett: Dette er vanskelige avveininger, og vi må finne det rette balansepunktet mellom dyrevelferd på den ene siden og rimelig effektivitet på den andre siden.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Grethe Fosslis.

Grethe Fosslis (A) [10:34:31]: Slakteristrukturen er et tema som er oppe om dagen. Gilde holder nå på med å rasjonalisere bl.a. sine slakterier, noe som igjen fører til lengre transportavstander, og åttetimersregelen er truet i en del tilfeller. Vi har fått flere henvendelser om dette. Mitt spørsmål til statsråden er: I hvilken grad vurderer departementet mulige alternativer til disse store slakteriene, som f.eks. gårdsslakterier, mobile slakterier?

I tillegg har vi også fått en del henvendelser om at Mattilsynet i noen tilfeller ikke følger godt nok opp dette med dyrevelferd. Jeg skjønner at omorganiseringen har ført til at man har brukt mye tid på den, men i hvilken grad er det mulig å styrke Mattilsynets forhold til dyreværnet?

Statsråd Lars Sponheim [10:35:30]: Det er bare å bekrefte at de store slakteriselskapene rasjonaliserer. Det blir større anlegg og lengre avstander mellom anleggene, og dermed lengre transport. Jeg tror likevel historien gjennom de siste 10–15 årene viser at man har beholdt en struktur, nettopp ut fra de hensyn som representanten her er opptatt av, som har gjort at det har vært problemer med økonomien i disse virksomhetene. Det er bare å sammenligne med andre land hvor de har slakterier som driver helkontinuerlig døgnet rundt, mens vi i Norge har holdt på en struktur hvor slakteriene kanskje slakter seks–sju timer tre til fire dager i uken for å holde en god spredning. Økonomien presser da disse virksomhetene til en større rasjonalisering. Det skjer.

Regjeringen har åpnet bl.a. for bruk av mobile slakterier på tradisjonelle husdyr i Norge. Det ligger helt på kanten av EØS-regelverket, men vi har likevel valgt å åpne for det. Om det er mulig å få det økonomisk lønnsomt, er nok et større spørsmål. Det gjelder også andre mindre småskalaslakterianlegg, som vi åpner for så sant det kan gi tilfredsstillende mattrygghet.

Presidenten: Åsa Elvik – til oppfølgingsspørsmål.

Åsa Elvik (SV) [10:36:43]: Eg vil tilbake til hovedspørsmålet frå representanten Ryan, for trass i auka merksemd blir dyr framleis påførte unødige lidningar.

Då Stortinget behandla dyreværnmeldinga i fjor, sa vi i komiteen at vi ønskte at ein skulle jobbe for å finne al-

ternativ til bruk av dyr til forskingsfremål. Erfaring tilseier at ny teknologi gjer at det å bruke dyr til forskingsfremål burde vere unødvendig, men det krev satsing, og det krev at ein tek ein del grep. Vi har fått signal om at det ikkje skjer noko på denne fronten, at ein ikkje satsar, og at ein ikkje er aktiv i forhold til å la vere å påføre dyr unødige lidningar i samband med forskning. Er det riktig? Kva har statsråden tenkt å gjere for å følgje opp Stortinget sitt vedtak i forhold til dette?

Statsråd Lars Sponheim [10:37:35]: Jeg kan forsikre om at alle sider i dyrevelferdsmeldingen – som Stortinget gav sin tilslutning til, og hvor det i disse spørsmålene var et omfattende engasjement fra min side – fortløpende følges opp.

Det er et sett av ulike tiltak det arbeides med. Ett av de områdene som er en utfordring, og som er det evige, vanskelige, balanserte kompromisset, er at vi bruker dyr i forskning, ikke minst i medisinsk forskning som skal tjene folkehelsen og forbedre livet for mennesker, og at dyr i den sammenhengen både fratras frihet og utsettes for lidelser. Det er en realitet. Og så må vi minimere bruken av forsøksdyr og redusere lidelsene til et nivå som vi kan akseptere. Det arbeides det med.

Dette er mye et volumspørsmål: Kan vi avgrense antall forsøk og volumene, altså antall dyr som brukes? Det å bruke moderne datateknikk, simuleringprogrammer osv., som kan redusere bruken av dyreforsøk, er nettopp det vi arbeider med. Og jeg kan forsikre om at dette følges opp, slik dyrevelferdsmeldingen har lagt opp til.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:38:48]: Også jeg har et spørsmål til landbruksministeren.

I forbindelse med omorganiseringen av Mattilsynet var det bred enighet i Stortinget om å legge opp til en organisering som skulle sikre en enhetlig og mest mulig lik kontroll over hele landet. Imidlertid har finansieringen av Mattilsynet gitt større og større grunn til bekymring, i og med at flertallet på Stortinget i tråd med Regjeringens forslag har vedtatt en finansieringsform som innebærer at en veldig stor del av finansieringen legges på avgifter. Dette er en finansieringsform som rammer særlig de mindre anleggene. Vi får daglig inn meldinger om små foredlingsanlegg, små slakterier, som får problemer på grunn av dette. For eksempel får et mindre anlegg i Melhus i Sør-Trøndelag en kostnadsøkning på 1,2 mill. kr på grunn av avgifter til Mattilsynet.

Senterpartiet er enig med landbruksministeren i at det er nødvendig å stimulere til mangfold og til småskala- og nisjeproduksjon. Men hvordan har landbruksministeren tenkt å oppnå det, med den finansieringsmåten som Regjeringen la opp til og fikk tilslutning til i Stortinget?

Statsråd Lars Sponheim [10:39:56]: Hvis jeg skal se dette hovedspørsmålet litt i lys av det forrige hovedspørsmålet, viser dette hvor vanskelig det er. Da gjaldt det dyrevelferd og viktigheten av å ha et dyktig og godt

tilsyn, slik Mattilsynet er. Det krever ressurser. Vi får akkurat så mye tilsyn som vi betaler for. Og det er viktig av hensyn til dyrevelferd. Nå står vi overfor den motsatte enden, nemlig at dette koster, og det skal betales; litt over skatteseddelen og over budsjettet og mye – etter hvert – av den enkelte bruker, slik Stortinget har besluttet.

Det er slik at etter det Stortinget har bestemt, kan vi finansiere inntil 80 pst. av Mattilsynet ved å bruke avgifter og gebyrer. Vi gjør ikke fullt så mye nå. Jeg kan forsikre om – og det har jeg gitt uttrykk for tidligere – at Regjeringen i budsjettet for 2005 kommer til å redusere avgiftene som Mattilsynet representerer. Dette året legger vi opp til skal være det dyreste året for brukerne. I tillegg er det, slik Stortinget har bedt om, i revidert nasjonalbudsjett, som ble lagt fram i går, omfattende behandlet hvordan Regjeringen nå arbeider for å få ned kostnadene med kjøttkontrollen. Det er det spesielle for slakterier eller kjøttbedrifter at man i tillegg til de ordinære mattilsynskostnadene har den spesielle kjøttkontrollen som er pålagt oss internasjonalt, og som representerer omfattende kostnader. Det er klart at små slakterier med små volumer, med vanskeligheten med å få store volumer som passerer veterinærens blikk, får høye kostnader. Vi jobber nå mye med å få ned kostnadene, slik at alle slakteriene bare betaler for faktiske kostnader knyttet til dette. Jeg vil også minne om at kjøttkontrollen nå som en integrert del av hele Mattilsynet gjør at vi kan bruke disse fagfolkene, veterinærene, også til annet arbeid, når det ikke renner slakt igjennom på slakteriene. Og i praksis ser vi nå at de bruker ledige timer til å gjøre annet arbeid rundt omkring på gårdene – eller på hva det måtte være av tilsyn. Og det er den rasjonaliseringen vi er ute etter.

Odd Roger Enoksen (Sp) [10:42:07]: Jeg takker landbruksministeren for et svar som jeg oppfattet som særdeles positivt. Det er godt at landbruksministeren innser at den finansieringsmodellen som Regjeringen la opp til, som faktisk innebar at 90 pst. av kostnadene skulle finansieres ved avgifter, ikke var bærekraftig i forhold til å bevare de små slakteriene som vi er enige om at vi ønsker å ta vare på. For det er nettopp de som forsvinner, det er de som får den største kostnadsøkningen, på grunn av – som landbruksministeren sa – at man har små volum. Og når det er et mål for oss alle sammen å bevare de små slakteriene og de små foredlingsanleggene, må nettopp finansieringsordningen innrettes slik som man har gjort i andre land, at en stor del finansieres over statsbudsjettet og en relativt mindre del går gjennom avgifter som belastes den enkelte bruker. En slik omlegging av avgiftene er helt nødvendig og i tråd med det Senterpartiet foreslo under behandlingen av organiseringen av Mattilsynet.

Jeg vil bare be landbruksministeren bekrefte at det er en slik omlegging Regjeringen nå ser for seg, hvor en mindre del skal finansieres gjennom avgifter og en større del over skatteseddelen.

Statsråd Lars Sponheim [10:43:13]: Det var ikke det jeg sa i mitt første svar. Det jeg sa, var at når vi nå har fått på plass et enhetlig tilsyn som omfatter de tre ulike

tilsynene som var før, har vi muligheter til en effektivisering som vi nå ser, som gjør at kostnadene kan gå ned. Og det at vi kan redusere de samlede kostnadene for Mattilsynet, gjør at vi kan redusere avgiften som påføres næringen. Det er ikke et uttrykk for at staten skal ta en større del av disse kostnadene.

Det er riktig at brukerne møter en stor del av disse kostnadene. Det er slik man rasjonaliserer og er effektiv. Mye kan brukerne gjøre selv ved å tilrettelegge og konsentrere arbeidet bl.a. på slakteriene. Derfor er det viktig å beholde dette. Men vi har sagt at det skal komme en effektivisering. 10 pst. er allerede varslet for første driftsår etter etableringsåret. Det skal komme brukerne til gode i form av reduserte kostnader. Og det er det jeg har varslet vil komme i 2005.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Øystein Hedstrøm.

Øystein Hedstrøm (FrP) [10:44:19]: Fremskrittspartiet var sterkt imot at vi her i Norge skulle innføre Europas høyeste kjøttkontrollavgifter. Med det betydelige kostnadsnivået vi har i matvareproduksjonen i dette landet, betyr det høyere priser, færre bønder og at arbeidsplasser i foredlingsindustrien blir borte. Men jeg skal gå konkret inn på de tingene som statsråden beskriver.

En rasjonalisering innenfor det området han nevner, vil ha svært liten betydning hvis man ikke samtidig tillater at visse oppgaver blir en offentlig oppgave, slik som kostnadene i forbindelse med vitenskapskomiteen, beredkapsoppgaver, informasjon, byråkrati osv. Det er jo det som er kjernepunktet. Hvis statsråden vil gå inn for å la det bli en offentlig oppgave, kan jeg garantere at det vil bli flertall for det i Stortinget med Fremskrittspartiets støtte.

Statsråd Lars Sponheim [10:45:18]: Jeg vil understreke at når det gjelder finansieringsopplegget for Mattilsynet, tar staten i dag en fjerdedel av kostnadene over budsjettet, og den fjerdedelen er tenkt å skulle dekke nettopp direktoratfunksjoner, regelverksutforming, vitenskapskomite og alt dette som det ikke er naturlig å be brukerne betale. Så er det det arbeidet som utføres ute hos brukerne, som godkjenning av nye anlegg og løpende kontroll av kjøtt, der brukerne betaler en timesats for de fagfolkene som er inne.

Når det gjelder innføring av kjøttkontrollavgiften, er dette en gammel ordning som vi har hatt, og som vi internasjonalt er pålagt å ha. Mange av oss kjenner denne ordningen, der den offentlige veterinæren står på enhver slaktelinje og med et stempel klarer slakteskrotten for sykdommer som måtte være. Det arbeidet kan rasjonaliseres betydelig. Tidligere har det vært et eget system, et eget fond, som har hatt en årlig kostnad på rundt 112 mill. kr. Nå vil vi integrere dette som en del av Mattilsynet. Vi bør kunne bruke de folkene rasjonelt til også andre oppgaver, og på den måten få ned kontrollen. Men stempelet og matsikkerheten vil aldri denne statsråden gå på akkord med.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:46:42]: Det er en smule pussig at når samfunnet pålegger en næring oppgaver knyttet til tilsyn og matsikkerhet, så er ikke samfunnet villig til å betale for det tilsynet og de kravene til matsikkerhet, men det skal næringen sjøl gjøre.

Det er også litt pussig at når man ønsker at strukturen med de mindre slakteriene skal opprettholdes for å sikre bedre dyrevelferd, legger man opp til en ordning som åpenbart må føre til at strukturen endres, og at de små anleggene forsvinner, fordi de ikke tåler kostnadene. Det er også litt pussig at en regjering som er så ivrig etter skattelette som denne regjeringen, er så ivrig etter å øke avgiftene på forskjellige områder.

Ser virkelig ikke landbruksministeren at dette både er næringsfiendtlig overfor den næringen det gjelder, og også usosialt, fordi det rett og slett betyr at vi alle sammen, enten vi tjener godt eller dårlig, får økte matpriser?

Statsråd Lars Sponheim [10:47:39]: Det var mye som var pussig her. Jeg synes ikke det er pussig at matprodusentene er opptatt av at det de tilbyr forbrukerne, er trygg mat, at de holder seg med myndigheter som har regelverk, og tilsyn som sikrer at de leverer trygg mat. Jeg har ikke opplevd noe annet enn at alle aktører i hele verdikjeden for mat er glade for at vi nå kanskje har verdens beste mattilsyn i Norge.

Det er ikke urimelig, slik jeg oppfatter det, at det er de ulike aktørene i verdikjeden for mat, og til syvende og sist forbrukerne, som betaler kostnadene ved å sikre seg at denne maten er trygg. Så kan man si at alt kunne vært betalt over statsbudsjettet, men jeg kjenner ikke til at vi har et statsbudsjett som har de mulighetene. Her snakker vi altså om ca. 1 milliard kr til å drifte Mattilsynet, og så mye penger som representanten Arnstad tilsynelatende har å bruke på dette området, har ikke Regjeringen. Jeg tror det er riktig at brukerne møter en del av kostnadene, bl.a. for å organisere seg effektivt.

Presidenten: Inge Ryan – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Ryan (SV) [10:48:57]: Vi i SV er glade for at vi fikk det nye mattilsynet og den samordningen som skjedde der. Vi er også imponert over hvor fort det kom opp å stå i forhold til den framdriftsplanen som var lagt. Det som bekymrer oss, i likhet med foregående talere, er at kostnadene er for høye. Norge er et høykostland på mange områder, og vi har problemer med å ha ordninger som kan tilfredsstille landbruket. Når kostnadene til Mattilsynet i tillegg ligger på europatoppen i hvert fall, synes vi det er bekymringsfullt.

Mitt spørsmål til landbruksministeren går mer på dette med hovedkontor. Når man lager nye og tunge organisasjoner, slik som Mattilsynet, blir det ofte et tungt hovedkontor og relativt beskjedent med ressurser der man skal gjennomføre oppgavene.

Har landbruksministeren fokus på at hovedkontoret på en måte må holdes nede på et minimum, slik at mesteparten av ressursene havner der hvor tilsynsobjektene er?

Statsråd Lars Sponheim [10:49:57]: La meg først få lov å gi uttrykk for glede over den ros til Mattilsynet som representanten Ryan her gir uttrykk for. Jeg synes det er grunnlag for det, og jeg synes veldig mye av dette forsøket på å gå løs på en helt nystartet organisasjon, som en del har gjort, er urimelig. Det er en enorm omorganisering dette representerer, med 1 milliard kr i budsjett og 1 200-1 300 mennesker som er involvert. Denne omorganiseringen er gjort på en måte som gjør at fagforeningene er fornøyd. Det er harmoni rundt dette i en så stor organisering, og det er jeg godt fornøyd med. Jeg er også godt fornøyd med fokuseringen og innsatsen til Mattilsynet, og jeg er glad for å få støtte for det synet. Så jeg er enig. Når vi valgte denne modellen, valgte vi en veldig desentralisert modell med et lite hovedkontor i Oslo og viktige hovedkontorfunksjoner ute. Jeg var senest i går i Sandnes og snakket med regionsjefen for det området, som har fått viktige hovedkontorfunksjoner, og som var opptatt av at vi nå skulle markere når hovedkontorfunksjonene på dyrevelferd skulle åpnes i det området. Så vi har oppmerksomheten rettet på dette, og vi vil følge opp og sikre at det blir en reell desentralisert organisasjon i Mattilsynet.

Presidenten: Grethe Fossli – til siste oppfølgingsspørsmål.

Grethe Fossli (A) [10:51:08]: For å følge opp det siste: Vi er jo alle enige om at etableringen av det nye Mattilsynet var bra. Jeg har selv vært ute hos lokalkontoret i Asker og Bærum og fulgt det arbeidet der. De gjør en veldig god jobb, men det er jo ikke til å legge skjul på at vi alle var bekymret over avgiftsnivået da vi etablerte det nye Mattilsynet. Vi har fått mange henvendelser, og i det siste henvendelser om avgiftene på vann.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Vil det være mulig for statsråden å foreta en evaluering av avgiftssystemet etter det første året, slik at vi i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 får en gjennomgang av hvordan dette fungerer i forhold til små og store bedrifter, og også de enkelte bransjene?

Statsråd Lars Sponheim [10:51:50]: Ja, det kan jeg svare bekreftende på. Det vil ha en løpende oppfølging. Senest i revidert, som ble lagt fram i går, har vi en gjennomgang av kjøttkontrollen som vi ønsker å se nøye på og organisere slik at den enkelte kan få ned kostnadene. Det er først når vi nå har fått Mattilsynet, at vi har den nødvendige fleksibilitet til å kunne bruke folk til andre ting når ikke slaktelinjen går, og det er vi glade for.

Når det gjelder de øvrige avgifter og gebyrer, som er priser for tjenester som det offentlige gjennom Mattilsynet leverer til den enkelte, vil det være noe vi har en løpende vurdering av, og det vil senest komme i statsbudsjettet til neste år. Jeg har varslet at vi vil ta ned dette

noe. Den effektiviseringen som vi regner med å ta ut til neste år, skal altså komme brukerne til gode i form av lavere priser på disse tjenestene. Det betyr at vi da må gå igjennom hele prissystemet og se hvor det er riktigst å ta ned disse kostnadene. Så jeg er sikker på at vi skal ha mange samtaler mellom storting og regjering om dette, og jeg har godt håp om at vi skal klare å komme fram til gode løsninger.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp) [10:53:00]: Jeg har et spørsmål til landbruksministeren, og det går nettopp på Mattilsynet og kontrollverket.

90–95 pst. av fisken eksporteres. Vi hadde et kontrollverk som tok seg av kvalitetskontrollen av fisk, og som hadde eksportsertifikat. Bedriftene har lagt ned en masse penger, milliardbeløp, i å forbedre bedriftene. Det har gått helt fra bløggeren si tid, at en blodtapper fisken. Det er bygd opp et kjempesystem. Alt er borte. Det er overlatt til Mattilsynet. Mengdekontrollen er overlatt til kontrollverket. Det er Mattilsynet som skal passe på kvaliteten. Kvalitetskontroll på det vi eksporterer, er borte. Bare man ikke blir sjuk av maten, er det godt nok.

«Trygg mat» er slagordet. Mange som kommer fra Mattilsynet vet ikke forskjell på uer og torsk. Og de skal foreta kvalitetskontroll! Er landbruksministeren fornøyd med det systemet vi har i dag?

Statsråd Lars Sponheim [10:54:24]: Jeg vil kort få minne om historien her. Det var slik at Stortinget i 2003 vedtok at vi fra 1. januar 2004 skulle opprette et mattilsyn. Regjeringen foreslo å ha to tilsyn – et sjømattilsyn, som tidligere, og et landmattilsyn. Stortinget mente dette skulle være et enhetlig tilsyn. Jeg tror Stortinget kom fram til en god løsning. Det har vi nå fått på plass, og det har altså fungert fra 1. januar i år. Jeg tror de fleste vil være noe forsiktede med å felle en for hard dom over en så stor organisasjon, som jeg opplever gjør en veldig god jobb, etter den korte tiden de har vært i gang.

Jeg undrer meg litt over den tilnærmingen som går på at en bare er opptatt av trygg mat og ikke kvalitetsspørsmålet. Jeg tror at et mattilsyn som fører tilsyn også med sjømat, med tanke på å tilby trygg mat for norske forbrukere, er den tryggeste og den beste kvalitetskontrollen av fisk og mat som en kan tilby for eksport. Jeg kan ikke se noen motsetning mellom det og det at vi har et mattilsyn som sikrer at norske forbrukere står overfor trygg mat. Det må være absolutt den beste garantien for eksport.

Selv har jeg det slik når jeg er utenfor Norge, at jeg liker godt å spise den maten som jeg vet at lokalbefolkningen føler seg trygg på og er glad i. Derfor tror jeg det beste kvalitetsstempelen er at maten er klarert for norsk forbruk.

Jeg tror ikke, om jeg kan tillate meg å være så direkte, at det finnes ett menneske i Mattilsynet som ikke vet forskjell på torsk og uer. Det tror jeg ganske enkelt ikke på.

Presidenten: I sin alminnelighet er det et godt tegn hvis lokalbefolkningen er i live.

Steinar Bastesen – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Bastesen (Kp) [10:56:04]: Jeg er skjønt enig med presidenten i at det er viktig å holde befolkningen i live. Det skulle ellers bare mangle.

Stortinget vedtar lover. Men de vedtar ikke forskrifter. Forskriftene blir utarbeidet av departementet. Jeg var en av dem som stemte for et mattilsyn og et overordnet organ som skulle stå for all kontroll, ikke at en skulle gå over fra kontrollverket til Dyrehelsetilsynet som det viktigste organet, og ikke at vi skulle fraskrive oss retten til kvalitetskontroll av eksporten, som var bygd opp over årtier.

Det er helt utrolig at statsråden står i denne salen og sier at det viktigste er at en ikke blir syk av maten. Det er helt utrolig. Er statsråden fornøyd med å ha det sånn?

Statsråd Lars Sponheim [10:57:02]: Jeg opplever det ikke som utrolig, men faktisk riktig, at statsråden har fulgt opp Stortingets vedtak om å lage et enhetlig mattilsyn som omfatter både sjømat og landmat, og det har vi prøvd å gjøre så godt vi kan. Jeg er glad for at vi har et mattilsyn som kan gi denne sjømaten også et kvalitetsstempel som gjør at den er trygg å spise og har høy kvalitet på alle områder for det norske marked. Dermed vil den også, etter mitt skjønn, være trygg og god og ha høy kvalitet også for eksport, som gjelder en stor andel av sjømaten.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Trond Giske (A) [10:57:45]: Jeg har et spørsmål til sosialministeren.

I mandagens Puls på NRK møtte vi en av de fattige i Norge, Mona Renate, som er tobarnsmor fra Drammen. I en ny bok, Fattig talt, som er utgitt med støtte fra Helse- og sosialdirektoratet, har hun modig stått fram og fortalt hvordan det er å være fattig i Norge, hvordan det er å ha bare 132 kr dagen å leve for. I sommer hadde vi ikke råd til å feire min sønns femårsdag, forteller hun. Stønad til barnetilsyn og småbarnstillegg i barnetrygden kuttes, klasseskillet er på vei inn igjen, sier hun, man tar fra de fattige og gir til de rike. Hvem rammes hardest? Jo, de fattiges unger.

I boka stiller hun følgende spørsmål: Hvorfor må man ta fra en så sårbar gruppe? Det spørsmålet synes jeg sosialministeren bør gi henne et svar på.

Statsråd Ingjerd Schou [10:58:44]: Da regner jeg med at det er representanten jeg skal svare på dette spørsmålet, og det har jeg tenkt å gjøre, for jeg synes det er et godt spørsmål.

Regjeringen har vært opptatt av fattigdomsproblematikken fra første dag. De som er overrepresentert i denne gruppen, er særlig de som går lenge på økonomisk sosialhjelp, det er innvandrere, det er enslige forsørgere. Det vi har gjort så langt, er å målrette tiltakene. Vi vet at det

viktigste for dem som er i denne gruppen, er å komme i arbeid og/eller utdanning. Derfor har det vært viktig å nettopp øke den tiden som særlig enslige forsørgere har til utdanning. I tillegg begynner vi nå å se resultater.

Jeg møter mange av de samme menneskene som dem representanten Giske henviser til. Vi målretter disse tiltakene, særlig i forhold til arbeid, utdanning, støtte, også i forhold til barn, og det viktigste vi kan gjøre for barna, er nettopp å hjelpe foreldrene til å klare seg selv.

Så langt har Regjeringen målrettet tiltak for 2 milliarder kr. Dette er en satsing som vi vil komme til å videreføre.

Trond Giske (A) [11:00:05]: Da sosialministeren kom inn i 2001, ble det varslet kamp mot fattigdommen. Hva har skjedd på de to–tre årene? Jo, arbeidsledigheten har økt kraftig. Man har kuttet arbeidsledighetstrygden med mellom 15 000 og 20 000 kr, man har kuttet stønaden til barnetilsyn for enslige forsørgere, man kutter småbarnstillegget i barnetrygden, man innfører dyrere medisin på blå resept. Samtidig presenterer man en skattereform som skal gi 35 000 kr til dem som tjener 1 mill. kr, og 4–5 kr dagen til dem som tjener under 200 000 kr. Synes sosialministeren at dette er rettfærdig? Synes hun det er den rette måten å bekjempe fattigdommen i Norge på?

Statsråd Ingjerd Schou [11:00:52]: Jeg synes det er rettfærdig og rimelig at vi målretter tiltak i forhold til dem som har det aller vanskeligst. Derfor har vi også brukt 2 milliarder kr på det. Vi har målrettet disse tiltakene, og vi begynner å se resultater. I 45 kommuner som har vært med i prosjektet, kan vi nå vise til resultater. Blant dem som har gått lenge på økonomisk sosialhjelp, har faktisk over 60 pst. kommet i arbeid og utdanning. Vi ser ofte at det ikke er så veldig mye som skal til.

Regjeringen er opptatt av at pengene skal tjenes før vi bruker dem. Det trodde jeg Arbeiderpartiet også var – å skape, for så å fordele. Det virker som Arbeiderpartiet er mer opptatt av å fordele. Når det gjelder skattelettelser, velferd og skattereform, har Arbeiderpartiet vært med på 12–13 av de 20 milliardene som i hovedsak går til næringslivet, nettopp for å skape arbeidsplasser, slik at folk kan klare seg selv, for vi vet at dette er det viktigste tiltaket for å redusere antall personer som lever i fattigdom.

Presidenten: Vi er i henhold til reglementet ørlite grann på overtid, men presidenten vil tillate inntil tre oppfølgingsspørsmål – først Olav Gunnar Ballo.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:02:20]: Statsråden sier at Regjeringen ønsker å bekjempe fattigdom. Hun har altså foreslått en bevilgning på ca. 240 mill. kr som ledd i å bekjempe den. Men i forbindelse med statsbudsjettet foreslo Regjeringen en økning av egenandelene på ca. 900 mill. kr, og i forbindelse med revidert ser vi nok en gang en påplussning av egenandelene på ca. 5 pst. eller 135 mill. kr.

Kan statsråden gi sin vurdering med hensyn til hvordan økte egenandeler vil slå ut i forhold til de grupper av befolkningen som har dårligst økonomi? Hvordan vil det påvirke de bevilgninger Regjeringen har kommet med for å styrke de fattiges situasjon, at egenandelene samtidig har økt langt mer enn det man er villig til å sette inn for å hjelpe disse gruppene?

Statsråd Ingjerd Schou [11:03:10]: Det var denne regjeringen som innførte tak 2-ordningen, særlig i forhold til dem som har store utgifter til rehabilitering, tannhelse osv. Regjeringen følger opp med en ytterligere skjerming ved å redusere taket fra 4 500 kr til 3 500 kr. Det er en målretting nettopp i forhold til de gruppene som har dårlig råd, og som har vanskelige livsforhold.

Når vi ser at økningen i revidert, særlig med hensyn til uføretrygd og sykefravær, er på over 3 milliarder kr, har Regjeringen funnet at det er nødvendig å øke egenandelene noe. Hvis det er slik at representanten mener at 25 kr i tillegg på fysioterapi er det som er hovedspørsmålet i budsjettet, synes jeg at dette står noe i kontrast til det faktum at vi mangler over 2 200 milliarder kr for å dekke pensjonsforpliktelsene fremover. Vi vet at egenandelene er målrettede, og at skjermingen er til stede. Det har Regjeringen både innført og videreført.

Presidenten: Bjarne Håkon Hanssen – til oppfølgingsspørsmål.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [11:04:31]: Det som er bekymringsfullt, er at sosialministeren, som har ansvaret i Regjeringen for å bekjempe fattigdom, ikke ser at det er en sammenheng mellom det at man har en regjering som systematisk kutter i alle typer velferdsordninger som er viktige for de fattige, samtidig som den systematisk honorerer skattesystemet i forhold til dem som har mest fra før. Det synes sosialministeren er rettfærdig og en god måte å bekjempe fattigdom på. Det er en merkelig innfallsvinkel.

Så sier sosialministeren at det som er viktig å målrette, det som er aller viktigst, er å sørge for at folk som har vært lenge ute av arbeidslivet, langtidsmottakere av sosialhjelp, kommer tilbake i jobb. Det er jeg grunnleggende sett enig i. Men hvis det har vært en målretting for systemsettingspolitikken, må det jo ha vært en fullstendig fiasko, for i løpet av den tiden sosialministeren har vært sosialminister, har antall arbeidsledige steget med 80 000. Hvordan mener sosialministeren seriøst at dette er fattigdomsbekjempelse?

Statsråd Ingjerd Schou [11:05:37]: Jeg er helt enig i at det å få folk i arbeid er det aller viktigste, og at tiltak i forhold til arbeidsledighet er viktig. Derfor ser vi nå at arbeidsledigheten går ned, og at prognosene er gode.

Så har jeg lyst til å si: Nei, vi kutter ikke i ordninger som rammer de fattigste. Vi kutter i ordninger som rammer representanten Hanssen og meg. Da egenandelstaket ble innført, gjaldt det 140 000, i dag er det 900 000. Jeg tror ikke at det er så mange som er fattige i Norge. Det

virker på ingen måte som om det er det. Men det vi virkelig gjør, er å legge inn skjermingsordninger i forhold til tak 2, som representanten Hanssens regjering ikke foreslo, men som denne regjeringen har foreslått. Det reduserer vi ytterligere, nettopp for å ha en sosial innretning for dem som har dårlig råd, og som trenger det aller mest.

I tillegg er det viktig at vi øker det som går på yrkesrettet attføring, nettopp for at man skal komme inn på aktive tiltak fremfor å gå på passive stønadsordninger.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:06:52]: Det var et underlig svar sosialministeren gav til representanten Bjarne Håkon Hanssen, at man ikke kuttet for dem som hadde dårligst råd, men man kuttet for slike som sosialministeren og Hanssen – dermed også for undertegnede.

Da er det jo underlig at Regjeringen ved framleggelsen av statsbudsjettet for 2004 nettopp fremmet forslag om at egenandelstaket, altså tak 1, skulle økes til 2 500 kr. Men Stortinget stoppet det. Det er også underlig at denne Regjeringen ikke kan legge fram et eneste budsjett uten å øke egenandelene. Sågar nå i revidert nasjonalbudsjett legger man fram forslag om å øke egenandelene. Vi vet at veldig mange i kategorien fattige er syke personer med høye utgifter. Hvordan kan da sosialministeren hevde at det er Bjarne Håkon Hanssen, statsråden og undertegnede som blir rammet?

Statsråd Ingjerd Schou [11:08:04]: Jeg tror jeg har svart på dette spørsmålet tidligere.

Regjeringen er opptatt av målretting. Vi ser at vi har målrettet tiltakene med hensyn til dem som er fattige, særlig når det gjelder å hjelpe folk i arbeid og komme i utdanning. Vi vet at det er der skillet mellom fattige og ikke fattige går.

Når det gjelder egenandelene, har vi lagt inn skjermingsordninger. De gjelder nå og også i forslaget til budsjett for dette året. Det er ikke slik at det er 900 000 i dette landet som trenger skjerming, og det har Regjeringen tatt hensyn til nå. Jeg tror ikke at egenandeler er det som kommer til å kvele den daglige økonomien for en stor del av det norske folk.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 10, fra representanten Steinar Bastesen til kultur- og kirkeministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Bjørn Jacobsen til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 12, fra representanten Audun Bjørlo Lysbakken til barne- og familieministeren, vil bli besvart av utdannings- og forskningsministeren på vegne av barne- og familieministeren, som har sykdomsforfall.

Spørsmål 14, fra representanten Bendiks H. Arnesen til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 17, fra representanten Sigbjørn Molvik til kommunal- og regionalministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart før spørsmål 1.

Spørsmål 21, fra representanten Knut Werner Hansen til miljøvernministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 1, som skal besvares av samme statsråd.

Presidenten: Det første spørsmålet som etter disse endringene vil bli tatt opp til besvarelse, er spørsmål 17.

S p ø r s m å l 1 7

Sigbjørn Molvik (SV) [11:09:33]: Jeg har følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Ifølge Telemarksavisa 3. mai 2004 ønsker en irakisk familie med et 7 år gammelt multihandikappet barn, som har fått oppholdstillatelse i Norge, å bosette seg enten i Tinn eller Skien kommune. Ingen av kommunene ønsker å ta imot familien av frykt for høye framtidige utgifter knytta til barnets pleie- og omsorgsbehov.

Hva kan statsråden gjøre for å hindre at et multihandikappet barn på denne måten blir kasteball mellom kommuner på grunn av frykt for store framtidige utgifter?»

Statsråd Erna Solberg [11:10:15]: De fleste flyktninger og personer med opphold på humanitært grunnlag som har søkt beskyttelse i Norge, har behov for ekstra oppfølging den første tiden i kommunen, bl.a. til boliganskaffelse, norskopplæring og tiltak som gjør at de raskt kommer i arbeid eller kan fortsette en utdanning. Integringstilskuddet, som i dag er på kr 393 000 pr. person fordelt over fem år, skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til dette arbeidet. Det er den enkelte situasjon som avgjør hvilke tiltak kommunen må iverksette.

For personer med kjente funksjonshemninger kan kommunene på bakgrunn av søknad få kr 120 000 ekstra ved bosetting, og ytterligere inntil kr 150 000 dersom utgiftene blir større. Begge tilskuddene er engangstilskudd. Ved bosetting av personer med særlig alvorlige funksjonshemninger kan kommunen i tillegg få et tilskudd på inntil kr 500 000 pr. år i inntil fem år til utgifter som ikke dekkes av andre tilskudd.

Når femårsperioden etter bosetting er over, forutsetter jeg at kommunene bruker de ordningene som gjelder for alle innbyggere. For ressurskrevende brukere etablerte Regjeringen i fjor en ordning – altså for innværende år – der kommunene får refundert om lag 80 pst. av netto utgifter over kr 700 000 pr. bruker. En slik statlig toppfinansiering gjør at kommunene kan gi ressurskrevende brukere et tilpasset tilbud, enten de er etnisk norske eller innvandrere. Jeg ønsker ikke at vi skal etablere særordninger for innvandrere hvor man opprettholder et skille i forhold til andre innbyggere, utover de ordningene vi allerede har for de første fem årene.

Bosettingsordningen vi har i dag, er basert på et samarbeid mellom stat og kommune. Kommunenes Sentralforbund bidrar med veiledning og informasjon i kommunene, særlig med sikte på interkommunalt samarbeid om bosetting og integrering av flyktninger. Det er en forutsetning i dagens bosettingsordning at kommunene tar et kollektivt ansvar for å bosette alle som får opphold i Norge. Det er uheldig at kommuner reserverer seg mot bosetting av enkeltpersoner. Særlig for pleietrengende vil lange mottaksopphold være uheldig. Jeg håper derfor at en av de kommunene som Utlendingsdirektoratet har vurdert er best for familien i Tinn, kan bosette den, og ikke skyver ansvaret over på andre kommuner.

Pr. i dag har vi ingen mulighet til å pålegge kommunene å bosette flyktninger. Jeg har heller ikke noe ønske om det, men forutsetningen er at den frivillige bosettingsordningen fortsatt fungerer, også for de svake gruppene det er snakk om. De tilskuddene vi gir, er altså relativt romslige de første fem årene, og så kommer man inn under den nye ordningen med toppfinansiering for tunge brukere. Men jeg har ikke lyst til å legge skjul på at det er vanskelig å få til bosetting av personer med flere funksjonshemninger, og også av personer med atferdsavvik, f.eks. med kriminell bakgrunn fra tiden i mottak. Personer som har sittet lenge i mottak, er i dag en av de vanskeligste gruppene å bosette.

Sigbjørn Molvik (SV) [11:13:27]: Norge som nasjon påtar seg både nasjonale og internasjonale forpliktelser ved å ta imot flyktninger og ved å gi opphold på humanitært grunnlag til dem som har behov for beskyttelse. Dermed må det også være et nasjonalt ansvar å sørge for at de vi gir opphold til, ikke på nytt opplever å være uønsket, ja nærmest bli flyktninger i sitt nye hjemland, fordi kommunene vegrer seg for å bosette dem. Dette er en uverdige situasjon, og enda mer uverdige og uakseptable blir den når dette rammer syke og handikappede barn.

Statsråden sa at dette er bygd på frivillighet fra kommunenes side, men er statsråden også på dette området tilhenger av stor kommunal frihet? Eller ser hun at det kan være behov for større engasjement og styring fra statens side i situasjoner som dette?

Statsråd Erna Solberg [11:14:23]: Jeg synes at akkurat disse problemene er noen av de vanskeligste vi har

i forhold til bosettingsordningen. Det er et tjuetredve-talls personer vi sliter betydelig med å få bosatt rundt omkring i kommunene ved hjelp av frivillighetsordningen. Samtidig har vi løpende og lange samtaler med aktuelle kommuner, bl.a. for å gi dem garantier for de pengene de får, og for å informere dem om mulighetene. Det er ikke alltid bare et pengespørsmål. Når det f.eks. gjelder personer som har fått straffedommer i mottaks- og asylsøkerperioden, er det også ofte det fra politikernes side står på viljen til og ønsket om å motta personer som tidligere har basert seg på kriminalitet. Man er redd for å ta ansvar for å utsette befolkningen for en form for fare. Dette er en av de store utfordringene ved frivillighetsordningen. Vi har som sagt lagt inn ganske rimelige ordninger, etter mine begreper. Vi har i enkelttilfeller faktisk gått utover disse generelle mulighetene for å få enkeltpersoner bosatt, for vi ser at kostnadene blir svært store i begynnelsen.

Når det gjelder frivillighetsprinsippet, så er det et prinsipp som Stortinget senest ved budsjettbehandlingen i høst fastslo skal ligge til grunn for bosettingsordningen. Vi har en omtale av bosettingsordningen i revidert nasjonalbudsjett, og det er fullt mulig for partier på Stortinget å ta initiativ til eventuelt å legge premisser for å gjøre noe annet på dette området.

Sigbjørn Molvik (SV) [11:16:00]: Jeg takker for svaret. Jeg viser til statsrådets første svar, som gav en god oversikt over de ordningene som eksisterer. Statsråden viser sjøl til revidert nasjonalbudsjett, der jeg forstår det skal gjennomføres en evaluering av bosettingsordningen. Da vil det være naturlig å spørre statsråden om det i forbindelse med denne evalueringen er aktuelt å endre på eller styrke de ulike statlige virkemidlene på en måte som gjør at vi i framtida kan unngå slike uverdige situasjoner som i dette konkrete tilfellet, der et sykt barn blir en kasteball mellom kommuner i over ett år før familien kan få en trygg og stabil livssituasjon.

Statsråd Erna Solberg [11:16:43]: Ja, det er særlig aktuelt i denne sammenhengen å se på situasjonen for dem som er vanskeligst å bosette, og det er de som er tungt funksjonshemmet. Det er i tillegg en gruppe med enslige menn, særlig fra Somalia, som vi har problemer med. Kommuner er veldig glade for barnefamilier med barn uten funksjonshemming, og de står øverst på ønskelisten. Spørsmålet er hvor mye valgfrihet den enkelte kommune skal ha.

Samtidig har jeg lyst til å si at premissene for det oppdraget vi fikk av Stortinget i høst, for det første var at dette skulle være basert på frivillighet, og for det andre at det skulle være innenfor de samme økonomiske og kostnadsmessige rammene som i dag. Og da er kanskje operasjonsrammen litt begrenset, hvis vi skal følge opp dette.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 1.

S p ø r s m å l 1

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:17:39]: Eg har følgjande spørsmål til finansministeren:

«Tekniske installasjonar utgjer en stadig større andel av totalinvesteringen på bygg og er i dag på ca. 35 pst. Fortsatt følger skattemessig avskrivningssats for tekniske anlegg avskrivningssatsen for bygg, som er 2 pst. Tekniske installasjonar, som kan forbedre arbeidsmiljøet og dempe ressursforbruket, har således en lav skattemessig avskrivningssats.

Synes statsråden det er fornuftig at en slik klassifisering vrir investeringene mot mindre miljømessige og energibesparende løysningar?»

Statsråd Per-Kristian Foss [11:18:17]: Faste tekniske installasjonar i et avskrivbart bygg avskrives under ett med bygget. Avskrivningssatsene for bygg gjenspeiler det faktiske gjennomsnittlige verdifall for slike driftsmidler med alle komponenter, herunder faste tekniske installasjonar. Avskrivningssatsene ble vurdert i forbindelse med statsbudsjettet for 2002. Satsen for forretningsbygg ble endret fra 0 til 2 pst. For fabrikkar, hotellar og andre bygg er satsen 4 pst.

Jeg anser det ikke som hensiktsmessig å gjere faste tekniske installasjonar i bygg til gjenstand for særskilte avskrivningar. Det ville være svært vanskelig å gjennomføre en fordeling av kostnader på henholdsvis bygg og installasjonar. En slik fordeling ville måtte gjennomføres ikke bare ved nybygg, men også ved overdragelse av eldre bygg, med en vanskelig, skjønsmessig fordeling av kjøpesummen på det brukte bygg og de brukte, tekniske installasjonar der. En slik omlegging vil også føre til at fullstendig utskifting av foreldet eller defekt utstyr med nytt ikke kunne utgiftføres direkte som vedlikehold av bygget, men måtte aktiveres til ny avskrivning.

Selv om avskrivningssatsen for bygg ikke er treffende for alle komponenter i bygget, og kanskje særlig ikke for teknisk utstyr, tilsier derfor en samlet vurdering at bygget ses som en enhet, inklusive installasjonene, i forhold til avskrivningssystemet. Det forhold at det å skifte ut alt gammelt utstyr med nytt da kan behandles som direkte utgiftsførbart vedlikehold og ikke som en ny, investeringspliktig investering, burde gjere det lettere å leve med dette kompromisset.

Det jeg har sagt, innebærer også at jeg ikke er enig i representanten Hagesæters forutsetning om at dagens regler for avskrivning av bygg med faste installasjonar medfører at investeringar vris bort fra miljømessige og energibesparende løysningar.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:20:03]: Eg hører at finansministeren seier at dette er ei vanskeleg avgrensing.

Dersom ein hadde differensiert dette, altså fått ein avskrivningssats for bygningskroppen og ein annan avskrivningssats for tekniske installasjonar, kan eg ikkje sjå at det skulle by på uoverkommelege problemstillingar.

No har vi også fått eit revidert nasjonalbudsjett lagt på bordet. Der viser det seg at trygdeutgiftene og sjukepengeutgiftene aukar. Vi veit også at ein del av desse utgiftene kjem av astma og allergi, som igjen m.a. har si årsak i at det er veldig mange arbeidsplassar som har dårleg inneklimate. Ser ikkje statsråden at ei betring av avskrivningssatsane for m.a. inneklimateanlegg ville lagt grunnlaget for betre inneklimate og også ført til at talet på sjukmeldingar som har si årsak i dette, kunne gått ned?

Statsråd Per-Kristian Foss [11:21:02]: Jeg tror det er veldig vanskelig å se sammenhengen mellom avskrivningssatser på bygg, inkludert tekniske installasjonar, og utvikling i sykefravær. Det finnes ikke noe empirisk grunnlag for en slik påstand. Jeg er uenig med spørteren, fordi jeg mener at dagens ordning, hvor det å skifte ut gammelt utstyr med nytt kan behandles som direkte utgiftsførbart vedlikehold, er en bedre ordning enn det representanten taler for.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:21:29]: Det å behandle nyinvesteringar som vedlikehold dersom desse er vedlikehold, kunne ein framleis gjere, sjølv om ein hadde hatt ein betre avskrivningssats på tekniske installasjonar. Problemstillinga er, slik eg ser det, at når ein set opp nybygg, blir dette vridd på ein slik måte at ein kan risikere at ein må spare inn på tekniske installasjonar, på grunn av at avskrivningssatsane ikkje dekkjer den reelle levetida for denne typen investeringar.

Vi har også ein kraftubalanse i forhold til utlandet. Eg trur at dersom ein hadde betra avskrivningssatsane, så ville ein også fått eit incitament til å satse meir på enøk.

Mitt spørsmål er då: Er ikkje statsråden enig i at ved å leggje avskrivningssatsane betre til rette vil ein få ei sterkare investering og satsing på det området?

Statsråd Per-Kristian Foss [11:22:36]: Jeg har ikke sett noe enøkorgan i dette land gå inn for endrede avskrivningssatser. Det kan tenkes at jeg ikke har full oversikt, men så langt har jeg ikke sett det brukt som argument i noen enøkdebatt. Derimot bruker Fremskrittspartiet ofte som argument mot vårt skatte- og avgiftssystem at det er for komplisert. Men hver gang man går inn i detaljer på systemet, så vil man gjere det enda mer komplisert. Her gjelder det å holde tungen rett i munnen. Skal man få et enkelt system, må man også gjere det enkelt og ikke vanskeligere.

Presidenten: Vi går nå til spørsmål 21.

S p ø r s m å l 2 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Knut Werner Hansen til miljøvernministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Knut Werner Hansen (A) [11:23:30]: « Tromsø kommune ønsker å fjerne herreløst søppel. Dette må nødvendigvis leveres på avfallsmottak. Dette koster penger

(bl.a. 522 kr pr. tonn i sluttbehandlingsavgift til staten). Tromsø kommune har søkt Finansdepartementet om fritak for denne avgiften, men fått nei. Dette gjør det vanskeligere for kommunen å ta et kollektivt ansvar for å løse et kollektivt problem.

Synes statsråden Finansdepartementets holdning i denne saken bidrar til en rein kyst og en god miljøpolitikk?»

Statsråd Per-Kristian Foss [11:24:07]: Det er riktig at Tromsø kommune har søkt Finansdepartementet om fritak for sluttbehandlingsavgift i forbindelse med rydding av søppel. Kommunen har blitt orientert om at søknad om dispensasjon fra avgiftsplikten må rettes til Tollregion Nord-Norge som første instans, med klageadgang til Toll- og avgiftsdirektoratet. Finansdepartementet har ikke fattet noe vedtak i saken.

Finansdepartementet har imidlertid overfor Tromsø kommune redegjort for bakgrunnen for avfallsavgiften og gjeldende regelverk. Formålet med avgiften er å redusere den totale avfallsmengden samt å prissette miljøskadelige utslipp fra sluttbehandling av avfall. Avfall samlet inn på dugnad eller lignende måter skaper miljøproblemer på samme måte som annet avfall, og er dermed omfattet av avgiftsplikten.

Et eventuelt avgiftsfritak bør etter min mening utformes etter objektive kriterier. Dette innebærer at fritak vanskelig vil kunne begrenses til enkelte spesielle aksjoner som «Rusken» o.l., men må omfatte avfall fra all virksomhet som gjennomføres på ideell basis. Da vil kontrollproblemene og omgåelsesmulighetene kunne øke betydelig.

På denne bakgrunn er det etter min mening ikke hensiktsmessig med et generelt fritak for avfall innlevert av spesielle grupper eller med en bestemt opprinnelse.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Knut Werner Hansen (A) [11:25:25]: For meg handler dette om miljøpolitikk, ikke finanspolitikk. Jeg registrerer at jeg får svar fra statsråd Foss på vegne av Regjeringen. Mitt spørsmål var imidlertid rettet til miljøvernministeren, for jeg mener at dette handler om miljøpolitikk.

Statsråden har ikke svart på det jeg spør om – om holdningen til Finansdepartementet bidrar til en rein kyst og en god miljøpolitikk.

Miljøvernministeren åpnet for kort tid siden kampanjen «Hold Norge Rent». Denne kampanjen er «en nasjonal dugnad mot forsøpling i det offentlige rom». Visjonen er «Et rent og trivelig Norge». Avgiftssystemet vi har i Norge, står i motstrid til en slik visjon. I England har man en bra ordning, i hvert fall med hensyn til sluttbehandlingsavgift.

Spørsmålet er: Vil statsråden ta initiativ til en evaluering av dette virkemidlet, altså sluttbehandlingsavgiften, innenfor avfallspolitikken?

Statsråd Per-Kristian Foss [11:26:24]: Jeg har svart på spørsmålet, og svaret er miljøpolitisk begrunnet. Miljøvirkningen er jo ikke avhengig av hvem som samler inn avfallet, miljøvirkningen er avhengig av hvordan avfallet behandles. Vi ville hatt et rart miljøsystem dersom det skulle være slik at miljøvirkningen skulle måles etter om avfallet var samlet inn ved frivillig dugnadsinnsats, eller om det var kommunalt betalte vakter eller annet personell som samlet det inn.

Svaret på spørsmålet om en evaluering er: Ja, når ordningen har fungert i noen år. Men det har den ikke ennå.

Knut Werner Hansen (A) [11:27:06]: Alle er enige om at søppel er stygt, og jeg syns at her må alle bidra. «Hold Norge Rent»-kampanjen, som jeg har nevnt tidligere, står «alle gode krefter» bak – det står på hjemmesiden deres – herunder departementer, statlige etater etc.

Dette er etter min oppfatning blitt et bokføringsprinsipp. Svaret fra Finansdepartementet til Tromsø kommune, som statsråden har referert til, påpeker jo korrekt at man kan søke om dispensasjon i forhold til tollregionen. Samtidig gir Finansdepartementet noen generelle kommentarer som vel gir lite håp om at man vil få en positiv tilbakemelding. Derfor kunne jeg fristes til å spørre om statsråden kunne bidra til en mykere tolkning i forhold til tollmyndighetenes behandling i ettertid. Hvis ikke – hva vil da Regjeringens bidrag til et rent Norge i denne sammenheng være?

Statsråd Per-Kristian Foss [11:28:00]: Det vil være at man betaler sine avgifter, slik Stortinget har forutsatt. Jeg bare minner om at avgiften ikke er innført primært av estetiske hensyn. Jeg er enig i at søppel er en uting, at det bør samles inn, og at vi bør ha det ryddig rundt oss. Men behandlingen av avfallet og virkningen av måten man behandler avfallet på, er et miljøproblem. Det er det avgiften er ment å skulle gjelde, og da er spørsmålet om hvilken person som har samlet inn avfallet, miljøpolitisk sett helt på siden i forhold til hva avgiften er ment å skulle ramme.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Asmund Kristoffersen (A) [11:28:40]: Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Mer enn 20 000 mennesker i Norge får hvert år kreftsykdom, og tallet er økende. Gjennom oppslag i mediene går det fram at det er ulik behandlingspraksis av pasientene, på tross av at vi har klare nasjonale retningslinjer for behandling. Det er grunn til å frykte at behandlingen er av ulik kvalitet fra det ene sykehuset til det andre. Dette er uheldig.

Hva kan gjøres for å sikre at pasienter med kreftsykdom får den beste behandling, uavhengig av hvor de bor eller hvilket sykehus pasienten velger?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:29:33]: Kunnskap og erfaring er viktig for gode resultater bl.a. innen kreftbehandling. Jeg har tidligere i denne sal besvart spørsmål om kvalitet i forhold til brystkreftkirurgi. Det er satt inn tiltak for å sikre bedre kvalitet, slik at flere kvinner får tilbud om brystbevarende kirurgi, som i dag er mulig.

Metodene innen kreftbehandling utvikler seg raskt. Faktisk erfaring – som en bare kan få ved å behandle et minimum antall pasienter hvert år – er påkrevd for å opprettholde den kompetansen som pasientene har rett på å få møte. Det kan medføre at vi bør endre oppgavefordelingen mellom sykehusene.

Derfor er det gledelig å kunne melde at alle de fem regionale helseforetakene nå har tatt grep i forhold til dette. I Nord-Norge og i Midt-Norge er det besluttet hvordan kreftkirurgi skal fordeles, det vil si samles, på færre sykehus enn i dag. Og jeg har fått opplyst at de øvrige er underveis med tilsvarende beslutninger. Dette er i tråd med styringsdokumentet til de regionale helseforetak, og jeg siterer derfra:

«De regionale helseforetakene skal planlegge, og drive sin virksomhet etter faglige retningslinjer og forskningsbaserte metoder for diagnostikk og behandling. Der det finnes klar dokumentasjon på sammenhengen mellom volum og kvalitet, eksempelvis innen deler av kreftkirurgien, skal dette legges til grunn for organisering av tjenesten.»

Dette vil måtte innebære en sentralisering av visse funksjoner. Men samtidig bygger vi også ut desentraliserte løsninger – for strålebehandling og for deler av cellegiftbehandlingen. Vi benytter moderne telemedisinske løsninger, slik at vi kan følge opp pasientene på en faglig fullgod måte, f.eks. ved strålebehandling i Ålesund og ved behandling med cellegift i Alta. De norske utbyggingssplanene for strålemaskiner dekker nå behovet for strålebehandling, og det legges til rette for utnyttelse av kapasitet på tvers av regionsgrensene.

Vi har også gode erfaringer med å bruke forskning direkte for å sikre kvaliteten innenfor kreftbehandlingen. I et prosjekt om endetarmskreft i regi av Kreftregisteret har en registrert behandlingsresultater og brukt dem i systematisk opplæring av kirurger og andre spesialister. Samtidig har en gitt tilbakemeldinger til det enkelte sykehus om hvordan resultatene deres er, sammenlignet med gjennomsnittet. I dette prosjektet er det dokumentert betydelig bedre behandlingsresultater og langt mindre forskjeller fra sted til sted enn det man så opprinnelig.

Regjeringen har i samarbeid med Den Norske Kreftforening oppnevnt en arbeidsgruppe som skal lage et forslag til ny nasjonal strategi for kreftomsorgen. Gruppen avgir sin rapport til Helsedepartementet i neste måned. Jeg er kjent med at likeverd og kvalitet i kreftbehandlingen vil være grunnleggende i de forslagene som denne arbeidsgruppen vil legge fram.

Asmund Kristoffersen (A) [11:32:14]: Jeg synes svaret var meget tilfredsstillende, men jeg benytter min mulighet til å stille i hvert fall ett tillegsspørsmål.

Jeg er ingen sterk talsperson for sentralisering, men jeg støtter fullt ut det helseministeren har gjort greie for i forhold til arbeidsdeling mellom sykehusene, spesielt på det området vi snakker om her i dag, for å sikre kvaliteten på behandlingen. Jeg har også opplysninger om at pasientvolum betyr noe for mange former for behandling, enten det er kreftsykdommer eller andre sykdommer, så det synes jeg er viktig å legge til grunn. Det var også gledelig å høre at de regionale helseforetakene og helseforetakene er i ferd med å gjøre et arbeid på dette området.

Spørsmålet som jeg ønsker en kort utdypning på, er: Vil helseministeren og/eller Stortinget bli orientert om det som nå planlegges eller gjennomføres av strukturendringer på kreftområdet?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:33:32]: Jeg takker representanten Asmund Kristoffersen for gode karakterer på svaret.

Jeg vil si at det som er spennende med kreftområdet, er at det illustrerer noe av det vi står overfor i helsetjenesten generelt, nemlig at på noen områder, her kirurgi, er det riktig av hensyn til pasienten å sentralisere. På andre områder, her cellegiftbehandling og strålebehandling, er det riktig av hensyn til pasienten og av faglige hensyn å desentralisere. Vi gjør altså begge deler, og vi gjennomfører det ved hjelp av de virkemidler som sykehusreformen har gitt oss til sterkere samordning på tvers av tidligere fylkesgrenser.

Så til det konkrete spørsmålet. I den plan- og meldingsdelen som vi har varslet at vi vil legge fram for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet til høsten, vil vi redegjøre for de planer helseforetakene har om større endringer og strukturarbeid. Jeg merker meg ønsket om å bli orientert nærmere om det som skjer på kreftomsorgens område, og det vil være naturlig ikke minst i forlengelsen av den nasjonale kreftstrategiutredningen som jeg nevnte i mitt hovedsvar.

Asmund Kristoffersen (A) [11:34:53]: Jeg synes fortsatt at svarene er meget tilfredsstillende på dette området.

Det er ofte slik at planer snakkes det om – gjennomføring er av og til noe annet. Men jeg skjønner at dette arbeidet er i gang og er i et godt spor. Jeg har likevel lyst til å spørre helseministeren: Hvis vi ser det i lys av de erfaringene vi har, med forskjeller som umulig kan være faglig begrunnet, kan det ha vært økonomiske årsaker og ikke faglige årsaker til at vi har hatt en forskjellsbehandling fram til dags dato?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:35:47]: Det siste tillegsspørsmålet er altfor vidt til å kunne besvares enkelt i løpet av den tid som er til disposisjon, med ett minutt taletid.

Men jeg tror at årsaksforholdene er ganske komplekse. Jeg tror en av årsakene rett og slett er knyttet til hva slags kompetanse man rekrutterer til det enkelte sykehus. Man får flere av den type operasjoner og behandlinger som de kan, de som blir rekruttert. Det er et uttrykk for

(Statsråd Høybråten)

tilfeldigheter, som ikke bør styre prioriteringene i helse-tjenesten.

Jeg tror en annen grunn kan være at det som preger Helse-Norge, er en sterk oppfatning av hva et fullverdig sykehus er. Det har også vært et hinder for en arbeidsdeling mellom sykehus som kunne ha sikret pasientene bedre kvalitet på behandlingen.

Jeg ser nå at med sykehusreformen utfordres denne type krefter. Det synes jeg er et positivt resultat av reformen.

S p ø r s m å l 3

Eirin Faldet (A) [11:37:04]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Mange mennesker blir av lege forskrevet livsnødvendige medisiner som ikke er godkjent for «blå resept». Legen må søke for pasienten, og det kan ta lang tid før søknaden om refusjon av medisinutgiftene godkjennes.

Hva vil statsråden gjøre for at pasienter som trenger livsnødvendige medisiner, ikke kommer i en situasjon som gjør at de av økonomiske grunner ikke kan hente ut sine medisiner?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:37:36]: Størstedelen av folketrygdens utgifter til legemidler er knyttet til legemidler som er godkjent for forskrivning på blå resept uten forutgående søknad fra lege. For en mindre andel av legemidlene som refunderes via blåreseptordningen, kreves forutgående individuell søknad til trygdeetaten før blå resept kan benyttes. Årsaken til at individuell søknad må benyttes, er vanligvis enten at legemidlet er så nytt at det ennå ikke er tatt opp på listen, eller at det ikke er tatt opp på blåreseptlisten fordi det anses å være mindre kostnadseffektivt enn andre legemidler som er på denne listen. En tredje mulig årsak er at sykdommen som skal behandles, er svært sjelden. Som representanten Eirin Faldet påpeker, vil behandlingen av slike søknader nødvendigvis ta noe tid. Dersom søknadsbehandlingen tar så lang tid at det truer pasientenes helse, er dette høyst uønsket, og det må settes inn tiltak mot det.

Jeg er kjent med at antallet individuelle søknader har steget de siste årene, og at dette kan bidra til økt saksbehandlingstid. I 2003 mottok trygdeetaten 135 000 slike enkeltsøknader. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var vel 4 uker. Det er imidlertid store forskjeller når det gjelder hvor lang tid det tar å behandle en slik sak. Mange kurante saker ekspederes raskt, mens det i mer krevende saker er nødvendig med råd fra medisinsk og farmasøytisk spesialkompetanse.

For å møte de nye utfordringene har Rikstrygdeverket satt ned en arbeidsgruppe som ser på dagens organisering på legemiddelområdet og mulige forbedringstiltak. Arbeidsgruppen skal vurdere organisatoriske forhold, arbeidsprosesser og saksflyt, systemstøtte, kompetanse og behovet for styringsdata.

Jeg vil imidlertid gjøre oppmerksom på at lovverket allerede sikrer den enkelte pasient tilgang til livsviktige

legemidler. Hvis pasienten har akutt behov for et legemiddel og ikke har penger til å betale medisinen selv, plikter apoteket å utlevere legemidlet til pasienten uten betaling, dersom legen har underrettet apoteket om at pasienten straks har behov for legemidlet. Dette framgår av § 6-2 i apotekloven. Spørsmålet representanten Faldet stiller, er således allerede besvart i lovverket. Slike situasjoner inntreffer i praksis oftest i sykehusapotek. Sykehusapotek har i slike situasjoner anledning til å utlevere inn til én måneds legemiddelforbruk på folketrygdens regning.

Apotekenes plikt til å utlevere et legemiddel uten å få betalt er en sikkerhetsventil i dette systemet. Dersom sikkerhetsventilen kommer til anvendelse oftere enn normalt, kan det være grunnlag for å se nærmere på hva som forårsaker dette. Det er noe jeg også vil gjøre.

Jeg vil i den varslede legemiddelmeldingen se nærmere på forholdet mellom individuelle og generelle refusjoner og hvordan man best kan forene ønsket om et best mulig tilbud til alle og hensynet til effektiv ressursbruk. Jeg vil videre – uansett hvilken rolle individuelle refusjoner skal ha i framtiden – tilstrebe en mest mulig effektiv saksbehandling, slik at pasienten i mindre grad enn i dag skal erfare en forskjell mellom legemidler som har individuell og generell blåreseptrefusjon.

Eirin Faldet (A) [11:40:36]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er glad for at det nå skal komme en legemiddelmelding hvor en får muligheten til å se på blåreseptmedisiner.

Bakgrunnen for mitt spørsmål er at jeg har fått henvendelser når det gjelder en medisin som heter Plavix. Jeg forlanger ikke at statsråden skal kjenne alle detaljene, men dette er en medisin som gis til hjerteopererte pasienter, som er helt avhengige av denne medisinen. Det er klart at det her bør være en generell godkjenning.

Jeg ber statsråden vurdere nøye de medisinene som står på blåreseptlisten, og hvorvidt en skal ta inn ytterligere livsnødvendige medisiner på den, slik at pasientene ikke må stå med «lua i handa», for å si det slik, på apoteket.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:41:33]: Jeg kan glede representanten Faldet med at den vurderingen er foretatt, og at svaret på den vurderingen ligger i revidert nasjonalbudsjett, som Regjeringen la fram i går, der det foreslås en refusjonsordning for Plavix.

Eirin Faldet (A) [11:41:49]: Nå ble jeg spesielt glad, for da kan jeg melde det tilbake til dem dette angår.

Men det er to ting jeg vil komme inn på i statsrådets svar. Det ene er at saksbehandlingstiden er vel 4 uker. Det betyr jo at mange saker tar mye lengre tid, og at noen tar mye kortere tid.

Så viser statsråden til § 6-2 i apotekloven, som åpner for at pasientene kan få medisiner uten å betale. Når dette har kommet opp og kommet meg for øre, er det tydelig at det her har noe med informasjon å gjøre. Det er sikkert ikke så mange som har fått greie på at det er mulig å hen-

te ut medisiner uten å betale. Det er heller ikke så hyggelig for folk å gå på apoteket og si at de kanskje må få betale senere fordi de har dårlig råd. Det er et menneskelig aspekt oppi dette også.

Jeg er glad for at statsråden nå tar dette opp til vurdering, for det er også andre medisiner enn Plavix vi snakker om.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:42:57]: Det er to innfallsvinkler til dette. Den ene er at trygdeetaten må ha en saksbehandlingstid som er akseptabel. Det at Rikstrygdeverket har satt ned en gruppe for å se på hvordan de kan organisere legemiddelområdet sitt bedre for å få ned saksbehandlingstiden, er et uttrykk for at man der ikke er fornøyd. Det er en vurdering jeg støtter, og jeg forventer at det kommer tiltak som gir kortere saksbehandlingstid når det gjelder disse sakene.

Den andre er at det finnes en sikkerhetsventil i systemet, i apotekloven § 6-2. En sikkerhetsventil er der for nødtilfelle. Det er viktig at den er der, og den regner jeg med er godt kjent for legene, som skal forskrive medikamenter i disse tilfellene, og det er de som trenger å vite det.

Eirin Faldet (A) [11:43:51]: Takk.

S p ø r s m å l 4

John I. Alvheim (FrP) [11:44:07]: Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Stortinget gjorde 21. februar 2002 romertallsvedtak om at barn med behov for cochlea-implantat skulle tilbys utredning og behandling innenfor rimelig tidsfrist for å unngå at nytteverdien av behandlingen skulle svekkes. Om ikke dette lot seg gjennomføre i Norge, skulle det umiddelbart bli et tilbud om behandling i utlandet. En døvfødt pike på 1 1/2 år ble av Buskerud sykehus henvist til Rikshospitalet, hvor behandlingstiden viser seg å være 15 måneder.

Anser statsråden dette som rimelig ventetid for denne type pasienter?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:44:56]: Det korte svaret på representanten Alvheims spørsmål er nei. Jeg skal få lov til å utdype svaret noe.

Som representanten Alvheim viste til, har Stortinget bedt Regjeringen sørge for at barn med hørselshemninger tilbys utredning og behandling med cochlea-implantat innenfor rimelige tidsfrister. Et cochlea-implantat vil i mange tilfeller gi barn med store hørselshemninger muligheten til å berge rester av hørselen for resten av livet, noe som også innebærer mulighet for bedret talefunksjon, og derved bedret sosial funksjon. Stortinget har også vedtatt at det skal kunne brukes penger på behandling i utlandet dersom dette ikke er mulig å tilby innen rimelige tidsfrister i Norge.

Når utredning og behandling av hørselshemmede barn fortrinnsvis bør skje før barnet fyller to år – og det må gjøres før tre års alder for å få fullgod nytte – er det selv-

følgelig avgjørende at barn og foresatte ikke utsettes for lang ventetid, for at resultatet skal bli godt. En behandlingstid på 15 måneder, som representanten Alvheim viste til, er i den sammenheng uakseptabelt lang.

Jeg har bedt Helse Sør om en redegjørelse om hvor lang ventetiden for behandling av barn ved Rikshospitalet nå er. Etter det jeg har fått opplyst, er ventetiden for behandling med cochlea-implantat hos barn nå tittolv måneder. Ifølge Rikshospitalet skyldes dette at antallet pasienter som henvises med spesielle multihandikap, og som tilfredsstillere kriteriene for implantasjon, gradvis har økt. Samlet innebærer behandling i alt tre faser: utredning i forkant av operasjonen, det operative inngrepet med selve implanteringen og deretter oppfølging som inkluderer språkopplæring. Den begrensende faktor ved Rikshospitalet er nå ikke det operative inngrepet, men det arbeidet som må gjøres i forkant og etterkant av audiofysiker og audiopedagog, dvs. bl.a. språkopplæring. Særlig kan oppfølgingsfasen etter inngrepet være langvarig, med mange og hyppige kontroller eller læresesjoner.

Utfordringen nå er å bygge ut tilstrekkelig audiofysisk og audiopedagogisk kapasitet. Det utføres cochlea-behandling både hos voksne og hos barn. Med stadig bedre behandlingsresultater øker etterspørselen fra voksne, noe som igjen gjør en prioritering mellom pasientgruppene påkrevd. Rikshospitalet har landsfunksjon for behandling av barn, og det er min klare forutsetning at denne kapasiteten skal og må utnyttes fullt ut. Antallet barn som trenger denne behandlingen i småbarnsalder, er for lite til at det er hensiktsmessig at dette skjer ved flere sykehus.

Imidlertid kan Helse Bergen, dvs. Haukeland Universitetssykehus, utføre den aktuelle behandlingen – forundersøkelser, selve implantasjonen og opplæringen etterpå – hos voksne. Den økte ventetiden vi nå ser for barn, gjør det påkrevd at flere voksne tilbys cochlea-implantasjon i Bergen, for å sikre optimal utnyttelse av kapasiteten ved Rikshospitalet til behandling av barn. Jeg vil følge opp dette overfor de regionale helseforetakene som er berørt.

Ventetiden er for lang for barn som skal behandles med cochlea-implantat. Jeg har tatt dette opp med Helse Sør, for å forsikre meg om at dette blir fulgt opp overfor Rikshospitalet. Det har jeg fått bekreftet vil skje.

John I. Alvheim (FrP) [11:47:57]: Jeg takker statsråden for svaret, og jeg er veldig glad for den innstillingen statsråden har, også i forhold til Stortingets klare føringer.

Jeg må være så konkret at jeg spør helseministeren om følgende: Hva skal man gjøre med denne lille piken på halvannet år som har fått dette svaret fra Rikshospitalet? Jeg mener det er uakseptabelt, og helseministeren mener det er uakseptabelt. Det som da står igjen, er å bruke pasientrettighetsloven og sørge for at dette barnet får behandling i utlandet så raskt som mulig. Er helseministeren villig til å ta et initiativ i så måte?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:48:42]: Det initiativet jeg har tatt, går på å utnytte den samlede kapasiteten for cochlea-behandling i Norge bedre, dvs. avlaste Riks-

hospitalet for behandling av en del voksne som trenger dette. Dette kan man gjøre i Bergen, og dermed øke kapasiteten for barn ved Rikshospitalet, der man har landsfunksjonen for denne type behandling av barn. Det bør rimelig raskt kunne føre til kortere ventetid for dem som er berørt av dette.

Kjøp av tjenester utenlands vil være aktuelt, men det er først og fremst aktuelt når det gjelder det operative inngrepet. Selve forbehandlingen, og ikke minst etterbehandlingen knyttet til språkopplæring, vil det naturlig nok være nødvendig å gjøre i Norge. Derfor vil denne omleggingen og utnyttelse av kapasiteten være hovedstrategien.

John I. Alvheim (FrP) [11:49:47]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Jeg er enig i at behandling i utlandet av denne type pasienter ikke er det optimale. Det bør foregå i Norge med oppfølging av språkutvikling og det hele.

Jeg er selvfølgelig også glad for at det er blitt tatt initiativ for å omfordele arbeidsoppgaver innenfor dette feltet. Jeg må likevel i mitt siste spørsmål til helseministeren be om å få en forsikring om at dette da betyr at ventetiden for den pasienten det her er snakk om, må reduseres betydelig, og at hun får behandling i år.

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:50:28]: Jeg merker meg representanten Alvheims synspunkter. Jeg ønsker ikke å gå inn på enkeltpasienters ventetid i Stortingets spørretime, men jeg kan forsikre om at det fra Helse Sørs ledelse nå er et sterkt engasjement overfor Rikshospitalet for å få fortløp i denne behandlingen. Hvis det er nødvendig, har også helseforetakene mulighet til å bruke behandling i utlandet.

S p ø r s m å l 5

Harald T. Nesvik (FrP) [11:51:16]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Ifølge oppslag i Aftenposten tirsdag 4. mai hevder professor Erik Wist ved Ullevål universitetssykehus at flere kreftpasienter kunne fått forlenget levetid og bedre livskvalitet dersom norske sykehus raskere hadde tatt i bruk nye medikamenter. Høy pris og strenge krav til godkjenning av nye legemidler kan være noen av årsakene.

Er statsråden enig i denne betraktningen, og hva vil statsråden eventuelt foreta seg for å motvirke dette?»

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:51:48]: Det er ikke strengere krav til godkjenning av legemidler i Norge enn i resten av EØS-området. Det er faktisk slik at nye legemidler godkjennes etter stort sett det samme regelverk og omtrent samtidig innenfor hele EØS-området. Det er heller ikke slik at nye legemidler er spesielt kostbare i Norge. Metoden for å fastsette maksimalpriser for legemidler i Norge bidrar til at de norske prisene på nye legemidler relativt sett er lave. Dessuten har sykehusene sitt eget innkjøps samarbeid, som bidrar til at prisene sen-

kes ytterligere. Jeg kan således ikke se at det er strenge krav til godkjenning eller høy pris på slike legemidler i Norge som kan være forklaringen på mindre bruk av denne type legemidler i vårt land sammenlignet med i andre europeiske land.

Selv om norske priser ikke er spesielt høye i europeisk sammenheng, skulle også jeg – i likhet med de fleste leger og pasienter – gjerne sett at legemiddelprisene i Norge var enda lavere. Derfor er jeg glad for at sykehusene gjennom sitt innkjøps samarbeid og sine legemiddelkomiteer vurderer både pris og effekt når de tar stilling til hvilke legemidler som skal prioriteres i de enkelte legemiddelkomiteenes nedslagsfelt. De legemidlene som benyttes i moderne kreftbehandling, brukes i hovedsak i sykehus og finansieres gjennom de ordinære finansieringsordningene for spesialisthelsetjenesten. De regionale helseforetakene har et samlet ansvar for spesialisthelsetjenesten til dem som bor i regionen. Dette omfatter også kreftbehandling med legemidler. Ulik pasientsammensetning kan dermed bidra til ulike behov og ulike prioriteringer mellom regionene.

Det er i utgangspunktet legene på det enkelte sykehus som foretar denne type prioritering i forhold til behandling av hver enkelt pasient. For å velge best mulig behandling, må behandlende lege ha oppdatert fagkunnskap innenfor til dels omfattende medisinske områder. Derfor arbeider vi aktivt og har satt i gang flere tiltak for å bedre kunnskapstilfanget.

For det første: Kunnskapssenteret for helsetjenesten er etablert fra januar i år – for å bedre systematisk kunnskapstilgang.

For det andre: Vi satser på medisinsk forskning mer enn før. Alle regionale helseforetak har egne forskningsstrategier, og de setter av midler til klinisk – altså pasientnær – forskning.

For det tredje: Som eier har jeg sikret meg at alle de regionale helseforetakene gjennomgår hvordan oppgaver bl.a. omkring kreftkirurgi kan løses bedre – gjennom bl.a. oppgavefordeling. Vi vil benytte den samme tilnærmingen i forhold til bruken av moderne legemidler mot kreft.

Det er imidlertid viktig å huske på at endringer i oppgavefordelingen og omlegging av behandlingsmetoder tar tid. Disse tiltakene, sammen med satsingen som Regjeringen og Stortinget har gjort gjennom kreftplanen, viser resultater. Det gjelder f.eks. utbygging av kapasiteten for strålebehandling og økt innsats i form av lindrende behandling.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:54:30]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var et grundig svar, og jeg forventer ikke at statsråden skal begynne å behandle saker angående legemidler her og nå i spørretimen. Men det er likevel litt foruroligende å se på den statistikken som gjelder bruk av cellegift bl.a. i Norge kontra andre land. Sverige har bl.a. omtrent dobbelt så høy bruk av cellegift målt i kroner pr. innbygger som Norge, og det er kun Østerrike og Tyrkia som faktisk har et lavere forbruk enn det Norge har.

Da er spørsmålet: Er vi så fantastiske på andre områder i Norge, eller er det faktisk grunn til å se på nettopp bruken av denne typen medikament? Det er også grunn til å merke seg den store forskjellen regionene imellom også når det gjelder bruken av dette.

Stortinget har vedtatt at legemiddelpolitikken i Norge skal gjennomgås – en fullstendig gjennomgang skal forelegges Stortinget i form av en melding til Stortinget i løpet av året. Er dette noe statsråden vil se nærmere på, slik at Stortinget kan ta stilling til det?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:55:36]: Som representanten Nesvik er inne på, er det en del forskjeller, bl.a. mellom regionene. Og det kan være grunn til å gå dette nærmere etter i sømmene for å se hva som er årsaken til det. Jeg vil mene at sammensetningen av pasientene og pasientenes diagnoser forklarer en del av dette.

Jeg vil uten videre svare positivt på representanten Nesviks tillegsspørsmål, at dette er spørsmål det er naturlig å drøfte i forbindelse med den stortingsmelding om legemiddelpolitikken som Regjeringen skal legge fram til høsten.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:56:14]: Jeg takker nok en gang statsråden for svaret.

Jeg tror at den meldingen som kommer og den behandling som Stortinget skal foreta når det gjelder legemiddelpolitikken til høsten, kanskje blir en av de desidert største og viktigste sakene på dette området på lang tid. Forhåpentligvis får man tid til å behandle det på en skikkelig måte.

Men det jeg stiller meg litt spørrende til er: Hva er grunnen til at Norge og andre land skal sitte på hvert sitt nes og kjøre full godkjenningprosedyre i hvert land i stedet for å ha et større og mer utstrakt samarbeid? For eksempel kunne Norge og Sverige, de skandinaviske landene, ha utarbeidet likelydende retningslinjer å jobbe etter. Så dersom disse legemidlene er godkjent i et av de skandinaviske landene, trenger man kanskje ikke å bruke så lang tid i Norge. Når det gjelder godkjenningstiden på nye legemidler i Norge, overskrider vi stadig vekk 90-dagersfristen. Kan dette være en tanke som helseministeren vil vurdere?

Statsråd Dagfinn Høybråten [11:57:21]: Helseministeren vil i hvert fall vurdere dette, og det er i stor grad allerede gjennomført. Vi har i dag et utstrakt legemiddelsamarbeid med EU gjennom det europeiske legemiddelbyrået, som innebærer at en stor del av de legemidlene som godkjennes, godkjennes gjennom en felles europeisk ordning. Med de nye bestemmelsene som nå kommer i hele EØS-området, vil andelen legemidler som behandles gjennom den felles godkjenningprosedyren, øke i omfang. Det vil innebære at man ikke trenger i samme omfang å ha nasjonal godkjenning av legemidler.

S p ø r s m å l 6

Øystein Hedstrøm (FrP) [11:58:31]: Jeg har et spørsmål til vår ærede landbruksminister:

«En bonde på Hvasser har odlet frem poteter i 5 år basert på det franske potetslaget roseval. Sorten er velsmakende, motstandsdyktig og etterspurt. Mattilsynet har etter laboratorieprøver erklært at potetene er friske. Likevel krever regelverket at de må destrueres. Bonden er tvunget til Sverige, hvor han dyrker potetene for leveranser til norske kunder.

Vil statsråden foreslå endringer i regelverket slik at den driftige bonden kan dyrke de ettertraktede potetene i Norge?»

Statsråd Lars Sponheim [11:59:13]: Potet er en viktig kulturplante som kan angripes av mange skadegjørere. Formålet med bestemmelsene i forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere er å hindre introduksjon og spredning av planteskadegjørere som ikke er påvist i Norge, eller som vi regner med å ha under kontroll eller anser for å være utryddet. De fleste av disse er mer vanlig utbredt i Europa.

Norge har i likhet med bl.a. EU krav til import av både matpoteter og settepoteter. Når det skal importeres matpoteter til Norge, må sendingene derfor følges av et sunnhetssertifikat som viser at både produksjonsstedet og potetene er kontrollert av offentlige myndigheter. Det er ikke lov til å nytte matpoteter som settepoteter.

Selv om vi har streng regulering av import, kan Mattilsynet på visse vilkår gi importtillatelse til autorisert settepotetforretning. Dyrkeren på Hvasser har brutt plantehelseforskriftens bestemmelser ved at han uten sunnhetssertifikat har importert matpoteter av ukjent opprinnelse og plantehelsestatus, som han så har benyttet som settepoteter. Med dette har han satt både sin egen og andres potetproduksjon i fare for å bli smittet med planteskadegjørere som ikke er kjent å forekomme her i landet.

Mattilsynet mener at et negativt prøveresultat ved testing av 415 knoller ikke er noen garanti for at det ikke er smitte til stede i potetpartiet. Antall knoller som det er tatt prøver av, utgjør en meget liten del av de ca. 15 tonn som befant seg på lageret.

Den aktuelle dyrkeren bad meg i mars i fjor direkte om hjelp til å importere settepoteter, under henvisning til importrestriksjonene som ikke gav ham anledning til import. Vi gjorde da oppmerksom på at tilsynet etter søknad fra autorisert settepotetforretning kan gi tillatelse til slik import. Så vidt jeg kjenner til, er det ikke fremmet noen slik søknad.

Mattilsynet ble høsten 2003 oppmerksom på at det likevel ble solgt poteter som var dyrket i Norge samme sommer. Mattilsynet har gitt dyrkeren pålegg om destruksjon av potetene og dyrkingsforbud av vertsplanter i ett år. Prøver vil bli tatt på eiendommen og prøvene analysert med hensyn på karanteneskadegjørere i løpet av våren/sommeren 2004.

Som dyrkeren på Hvasser ble informert om i mars 2003, gir plantehelsebestemmelsene mulighet for import på visse vilkår, dersom det blir søkt før potetene ankommer landet. Dersom han nå gjør dette, vil søknaden bli behandlet på vanlig måte. Potetmaterialet må bl.a. gjennomgå karantenedyrking i Norge. Dagens regelverk er altså ikke til hinder for import.

Øystein Hedstrøm (FrP) [12:01:56]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er ganske riktig tatt en rekke prøver, og man har ikke kunnet konstatere planteskadegjørere. Men det er mulig at man kan gjøre dette enda mer rigorøst. Jeg minner om at disse potetene nå har vært dyrket i fem år, og dyrkeren har erkjent at han har brutt et forbud, men man bør jo gjøre det beste ut av situasjonen. Statsråden sier at man kan kontakte en settepotetforretning, og at man kan gjennomføre karantenedyrking.

Denne dyrkeren er til stede her i dag. Jeg snakket med ham før spørretimen, og han sier han har gjort alt som står i hans makt, men myndighetene og Mattilsynet har ikke kunnet gi nok informasjon. Han fikk i går greie på at Graminor har godkjenningsprosedyre, og at man kan importere disse potetene på reagensglass. Dette kan ta år, og denne bonden risikerer å bli pensjonist før han kan starte med en skikkelig kvalitetsproduksjon i Norge. Er det ikke mulig, i dette enkelte tilfellet, å gi dispensasjon, slik at vi kan få verdiskapingen på Hvasser og ikke i Strømstad?

Statsråd Lars Sponheim [12:03:13]: Det er anledning til å importere nye potetsorter til Norge, og det er prosedyrer for dette som sikrer at den importen ikke påfører plantehelsen i Norge og all potetdyrking ubotelig skade. Dyrkeren er gitt informasjon om prosedyrer for hvordan dette kan gjøres, og anledning til å gjøre dette på et hvilket som helst tidspunkt.

Det er klart at presedensvirkningen er viktig, når man er i en situasjon hvor man sier at man har gjort noe ulovlig. Det kunne gått riktig galt, og det er ennå ikke helt sikkert at det ikke kan gå galt. Jeg sa i svaret mitt at det her er gjort en begrenset kontroll. Det kan fremdeles være skadegjørere som dukker opp. Nå må vi få lov til å gjøre dette på lovlig vis. Det sier jeg ja til, men det må gå gjennom de ordinære søknadsprosedyrer.

Vi kan pådra oss enorme og ubotelige skader hvis vi ikke har et regelverk som sikrer at vi ikke får inn disse unødvendige skadegjørerne i plantehelsen vår. Det er ikke slik at om man har kjørt ulovlig uten sertifikat i trafikken i veldig mange år, og kjører godt, da må man få lov til å kjøre uten sertifikat. Det må være myndighetenes rolle å si at slik er prosedyrene for å ta sertifikat, og slik er reglene for å få lov til å kjøre i Norge, for å sikre andre og seg selv mot å redusere sikkerheten.

Øystein Hedstrøm (FrP) [12:04:38]: Jeg takker statsråden for tilleggs svaret.

Vi er selvfølgelig alle enige om at vi skal ha sikkerhetsregler. Men nå har han dyrket disse potetene i fem år,

og dyrkingsområdet ligger isolert. Det er tatt en rekke prøver, og det er en robust type poteter. Det går da an å utvise et visst skjønn.

Resultatet av dette blir nå at verdiskapingen skjer i Tanumshede. Og dette er en driftig bonde, som sikkert vil utvide sin produksjon i Sverige, fordi han har mange som gjerne vil kjøpe disse potetene i Norge. Dem vil han selvfølgelig eksportere fra Sverige til Norge med sunnhetssertifikat, slik som disse potetene har vært importert til Norge i mange år.

Statsråd Lars Sponheim [12:05:25]: Vi har en av verdens beste statuser for plantehelse i Norge. Det kommer av at vi har klart å håndheve gode regler på området. Det har vi klart ved å ha dyrkere som har respekt for regelverket, av hensyn til seg selv og sine kollegaer. Jeg håper og tror at det også vil være slik framover at vi vil ha produsenter som har respekt for at vi må ha regler, og at vi må ha prosedyrer for å sikre verdens beste plantehelse.

Jeg kan bare oppfordre den produsenten det her er snakk om, og representanten Hedstrøm også i sine samtaler med produsenten, om fra nå av å prøve å få sin praksis inn på et lovlig spor. Det bør også gi adgang til en lovlig import av disse potetene, men slik at vi kan være helt sikre overfor andre produsenter og det norske samfunn på at dette er planter som ikke påfører oss ubotelig skade.

S p ø r s m å l 7

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:06:29]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I etterkant av den ekstremt voldelige rans- og draps-saken i Stavanger har det fra flere vært tatt til orde for en gransking av hele saken. Politidirektoratet har satt ned en gruppe som skal gå gjennom saken. Siden justisministeren har det formelle politiske ansvaret, vil det etter min mening være fornuftig å nedsette en uavhengig granskingskommisjon.

Vil statsråden ta initiativ til at det nedsettes en uavhengig gransking av «Stavanger-saken»?»

Statsråd Odd Einar Dørum [12:06:59]: Ranet av Norsk Kontantservice før påske, der en polititjenestemann ble drept, representerer en meget alvorlig kriminell handling og en synliggjøring av hvilken kriminalitet vi som samfunn også står overfor i 2004. Det er i ettertid, bl.a. gjennom media, reist spørsmål om ulike sider ved politiets håndtering. En av problemstillingene er knyttet til mulig informasjon om forestående ran, og hvordan politiet eventuelt forholdt seg til slik informasjon.

Ranssaken og drapet på polititjenestemannen etterforskes med store ressurser. Selv om etterforskningen primært er rettet mot å klarlegge det strafferettslige ansvaret for henholdsvis drapet og ranet, må det forventes at etterforskningen vil klarlegge det faktiske hendelsesforløp.

Politidirektoratet har oppnevnt en arbeidsgruppe som skal gjennomgå viktige spørsmål i tilknytning til rans-

saken og drapet. Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter fra Politidirektoratet, Politihøgskolen, Politiets data- og materielltjeneste og Hordaland, Rogaland, Sør-Trøndelag og Oslo politidistrikt. Arbeidsgruppens anbefalinger legges fram innen 18. juni 2004.

Da det ble framsatt påstander i media om at det forelå informasjon i forkant som kunne gitt grunnlag for å forhindre ranet, anmodet politimesteren i Rogaland politidistrikt Det særskilte etterforskningsorgan for politisaker, SEFO, om å etterforske mulige overtredelser av straffeloven § 325 nr. 1 om grov uforstand i tjenesten. SEFO, Rogaland, får bistand fra SEFO, Oslo, ved gjennomføringen av avhør i Oslo.

Ut fra en samlet vurdering på det nåværende tidspunkt finner jeg det ikke riktig å nedsette en granskingskomisjon. Jeg vil avvente de nødvendige resultater som framkommer fra arbeidsgruppen, som er nedsatt av Politidirektoratet, og SEFO. Jeg finner det heller ikke riktig å iverksette administrative tiltak på politisk nivå eller departementsnivå som kan forstyrre den pågående etterforskningen i Stavanger.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:08:42]: Jeg takker for det som jeg så langt oppfatter som et positivt svar. Jeg registrerer at justisministeren iallfall ikke stenger døra i forhold til å vurdere det i framtiden.

For min del handler dette om politiets tillit til hverandre innad. Det handler også om den tilliten folk flest har til politiet, som det verktøy det faktisk skal være, og at de er i stand til å håndtere denne type hendelser. På en måte handler det om at politiet skal framstå som ryddig og funksjonelt i alle sammenhenger. Derfor tror jeg at det kan være fornuftig med en uavhengig gransking.

Justisministeren har sammen med Stortinget jobbet fram en nyordning i forhold til det gamle SEFO, basert på at det ble stilt spørsmål ved denne ordningen, om den gav tilstrekkelig uavhengighet, og om den var ryddig nok. Selv om man kanskje ikke stilte resultatet og konklusjonene derfra i tvil, stilte man kanskje en del av prosessene i tvil. Derfor tror jeg det er viktig.

Jeg ser også at Politiets Fellesforbund har tatt initiativ til en uavhengig gransking. Betyr det at justisministeren vil følge saken med argusøyne og eventuelt komme tilbake i etterkant av det som legges fram i juni?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:09:50]: Jeg sa i svaret mitt at for det første er det viktig for meg at den etterforskning som skal foregå, kan foregå med full trygghet og styrke. At den kan det, kommer bl.a. til uttrykk i både penger og tekst som Regjeringen har lagt inn i revidert nasjonalbudsjett. For det andre synes jeg det er svært bra at Politidirektoratet omgående satte i gang arbeidet med å se på sider ved saken som ikke berørte etterforskningen, men hvordan politiet er utstyrt eller kan være forberedt. De arbeider i en hurtigarbeidende gruppe. For det tredje synes jeg det er rosverdig og riktig av politimesteren i Rogaland, da det ble reist spørsmål om det forelå en situasjon som gjorde at det kunne bli reist kritikk, sørget for at det spørsmålet ble tatt opp til avklaring.

Disse spørsmålene har også politidirektøren kommentert, og hun har sagt at når etterforskningen har kommet langt nok, når arbeidsgruppen som hun har nedsatt, har levert sine konklusjoner og SEFO har gjennomført sitt arbeid, vil Politidirektoratet på nytt se på om de ulike spørsmål som har kommet opp, krever en ytterligere gjennomgang og vurdering. Dette er et arbeid jeg vil avvente, og som jeg selvfølgelig vil holde tett kontakt med politidirektøren om. Jeg slutter meg til de utsagn hun her har kommet med.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [12:10:56]: Jeg takker på nytt for svaret.

Jeg tror justisministeren berører det essensielle, nemlig at man har en fullverdig gjennomgang av det som har skjedd før i forhold til utstyr, kanskje i forhold til metodikk, i forhold til rutiner og alt som gjør det mulig å forhindre eventuelle tilsvarende episoder i etterkant. Samtidig blir det en overordnet problemstilling for meg å tenke: Hvem gjør hva? Med andre ord: Er det fornuftig at politiet selv ser på egne rutiner? Er det fornuftig at folk som er øverste fagansvarlige her, skal ha dette ansvaret? Ville det ikke ha vært naturlig, med basis i sakens omfang og konsekvenser, at man allerede nå signaliserte at hvis det finnes usikkerhetsmomenter, vil man i etterkant ta initiativ til å opprette en uavhengig gransking, nettopp av hensyn til publikum og den tilliten politiet faktisk har?

Spørsmålet mitt blir ganske enkelt: Hvis det skulle dukke opp elementer i de interne vurderingene som tilsier at man må gå videre med det, vil ministeren da vurdere en uavhengig gransking?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:12:01]: Det er slik med tillit at enten har man det, eller så har man det ikke. Man har ikke gradert tillit. Jeg tror politiet har tillit hos alle i Norge til å drive etterforskning med full styrke. De har Regjeringens fulle støtte, og jeg antar også Stortingets.

Det er også slik at politiledelsen har min fulle tillit når de ser på sider ved politiets arbeid som ikke berøres av etterforskningen. Jeg synes politimesteren i Rogaland opptre klokt når han ber noen se på forhold som det er reist kritikk rundt. Politidirektøren har sagt at når etterforskningen har kommet langt nok, når arbeidsgruppen har levert sine konklusjoner og SEFO har gjennomført sitt arbeid, vil Politidirektoratet se på om de ulike spørsmål som har kommet opp, krever ytterligere gjennomgang og vurdering. Etter min mening er dette en åpen holdning for stadig å lære og kunne evaluere. Jeg slutter meg til den holdningen. Jeg har full tillit til at Politidirektoratet vil gjøre det på en skikkelig måte. Men jeg vil selvfølgelig holde tett kontakt med dem i saken, fordi sakens alvor og karakter krever det.

S p ø r s m å l 8

Gunnar Halvorsen (A) [12:13:10]: Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«Regjeringen foreslår i St.prp. nr. 42 (2003-2004) at tallet på vernepliktige skal reduseres til 9 500 hvert år. Godt under halvparten av unge menn gjennomfører da vernepliktstjeneste. Siviltjeneste er et alternativ for en gruppe som ikke gjennomfører verneplikt.

Mener statsråden at siviltjeneste framstår som et rettferdig alternativ når færre gjennomfører førstegangstjeneste, eller vil statsråden ta initiativ til større samsvar mellom avtjening av førstegangstjeneste og siviltjeneste?»

Statsråd Odd Einar Dørum [12:13:53]: Den militære verneplikten står i en særstilling blant de byrder samfunnet pålegger sine borgere. Militær verneplikt kan for den enkelte skape en samvittighetskonflikt som samfunnet gjennom lov av 19. mars 1965 nr. 3, den såkalte militærnektekterloven, har tatt hensyn til. Denne loven gir rett til å nekte militærtjeneste av overbevisningsgrunner. I loven er det satt vilkår for å bli fritatt for militærtjeneste, og det er bare de vernepliktige mannskapene som søker om fritak og som fyller disse kriteriene, som gis militærnektekterstatus og overføres til sivil verneplikt. Militærnektekterloven har således ikke til hensikt å gjøre sivil verneplikt til et alternativ til militær verneplikt.

Den sivile vernpliktsforvaltningen ivaretar vernpliktiges rettigheter i henhold til militærnektekterloven. Forvaltningen vil planlegges ut fra det antall innkalte vernpliktige mannskaper som innvilges fritak fra militærtjeneste i henhold til loven.

Gunnar Halvorsen (A) [12:14:44]: Jeg takker for svaret.

Jeg føler at sivil verneplikt kunne forsvares da verneplikten var det en kan kalle allmenn. Nå har altså Forsvaret bruk for 9 500 av et årlig ungdomskull på ca. 60 000, altså ca. 16 pst.

Hva vil etter statsrådets oppfatning være de største ulempene ved eventuelt å fjerne hele systemet med sivil verneplikt? Jeg skjønner jo selvfølgelig at loven må fjernes, osv., men hva vil være de store ulempene?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:15:21]: Nå er det så langt, meg bekjent, ikke fremmet forslag om å fjerne verneplikten. Det ligger en sak i Stortinget om hvordan Forsvaret skal organiseres og verneplikten praktiseres, og det betyr at prinsippene beror. Det som har skjedd i praksis, fordi det har blitt færre som blir innkalt, er at Regjeringen allerede i St.prp. nr. 1 for 2002-2003 informerte Stortinget om en omlegging av innkallingsrutinene til sivil verneplikt på linje med det som skjedde i Forsvaret. Det vil si at årets kull blir innkalt først. På den måten har det skjedd en naturlig avstemming uten å endre prinsippene i loven.

Det er også slik at vi vil vurdere nøye om vi skal foreta en ytterligere spissing i utvalget av mannskaper som skal gjøre siviltjeneste, men ideen går ut på å avvente en overføring av mannskaper etter at Forsvaret har gjort sitt utvalg. Hvis en av Forsvarets uttrekk treffer en som har fått innvilget fritak, overføres denne til gjennomføring av

siviltjeneste. Dette må fortsatt være grunnprinsippene, og vi må fortsatt legge de hovedprinsippene til grunn som er innlagt i langtidsplanen for Forsvaret, som ligger til behandling i Stortinget.

Gunnar Halvorsen (A) [12:16:29]: Jeg beklager hvis jeg sa fjerning av verneplikt, jeg mente fjerning av sivil verneplikt.

I Innst. S. nr. 342 for 2000-2001, som var innstillingen til forrige langtidsplan, viste medlemmene i forsvarskomiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, til at en hadde foreslått en tredje kategori verneplikt, nemlig personell som kunne inngå i oppgaver som var knyttet til samfunnets sårbarhet, sivile humanitære oppgaver og dagens sivilforsvar. Komiteens flertall bad om at det skulle utredes og forelegges Stortinget i løpet av vårsesjonen 2002. Så vidt jeg vet, venter Stortinget fremdeles på denne utredningen.

Jeg vil derfor spørre statsråden om når denne utredningen kan ventes til Stortinget, og om den eventuelt vil komme i meldingen som kommer på fredag?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:17:13]: Det er mulig at jeg har misforstått meg selv, eller mer enn det, men jeg har vært av den oppfatning at vi hadde foretatt vurderinger av en tredje kategori i St.meld. nr. 17 for 2001-2002, hvor vi gjorde rede for Regjeringens synspunkter. I den utstrekning vi vil gå videre på det, vil vi selvfølgelig forholde oss til Stortinget, men vi vil også legge fram refleksjoner omkring siviltjenesten i tilknytning til sårbarhetsmelding nr. 2, for å bruke det folkelige uttrykket på det. Da vil Stortinget også få anledning til å vurdere saken, når de får den på sitt bord, slik som tidligere bebudet, i løpet av mai.

S p ø r s m å l 9

Carsten Dybevig (H) [12:17:59]: «Flere store ran siden 1998 har gitt utbytte på over 200 mill. kr. Bare i 6 av 32 saker er noen dømt. 20 av sakene regnes som uopklarte. Tungt bevæpnede og svært profesjonelle gjerningsmenn går ikke av veien for å skyte med skarpt mot dem som kommer i deres vei under ranene. Ransmennene kartlegger nøye hvordan pengene transporteres og oppbevares.

Hva kan statsråden gjøre for å forbedre og skjerpe krav til rutiner og kontroll hos banker og andre selskaper som transporterer og oppbevarer store pengebeløp?»

Statsråd Odd Einar Dørum [12:18:31]: Jeg ser med bekymring på den økende tendensen til bruk av grov vold ved gjennomføring av væpnede ran mot pengetransporter og virksomheter i Norge.

Politiet har i flere år samarbeidet tett med verditransportselskapene og bankene. Dette samarbeidet er svært viktig for å forebygge kriminelle anslag mot næringen. Det legges stor vekt på god informasjonsutveksling mellom næringen og politiet. Kvaliteten på informasjonsutvekslingen er under kontinuerlig evaluering.

Denne samarbeidsformen videreføres i politietaten gjennom såkalt problemorientert politiarbeid, en proaktiv arbeidsmåte som gjør politiet bedre i stand til å sette inn målrettede tiltak.

Politiet har ikke instruksjonsmyndighet overfor banker eller verditransportører i forhold til deres interne rutiner, men stiller seg til rådighet for veiledning når det gjelder utvikling av sikkerhetsrutiner.

Politiet er dessuten representert i Næringslivets Sikkerhetsråd, NSR. Dette er et sentralt forum for videreutvikling av samarbeidet. Gjennom dette samarbeidet samt økt lokalt samarbeid søker politiet å skjerpe fokuseringen på forebyggende tiltak.

Politidirektoratet opplyser at politiet i flere saker har indikasjoner på at innsideinformasjon fra pengeinstitusjoner er gitt videre til kriminelle nettverk. Dette er svært bekymringsfullt. Fra politiets side minnes det derfor stadig om betydningen av grundige ansettelsesprosesser.

Politiet står overfor store utfordringer når det gjelder å forebygge, avdekke og etterforske alvorlig organisert kriminalitet. Jeg har derfor tatt initiativ til ytterligere å styrke politiets innsats på området. Ved framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett i går ble det orientert om hovedtrekkene i en ny organisasjonsløsning for en styrket nasjonal innsats mot alvorlig organisert kriminalitet. Det er bl.a. foreslått at det utvikles et nytt spisset særorgan med utgangspunkt i dagens Kripos.

Carsten Dybevig (H) [12:20:09]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er enig med statsråden i at det påhviler de private banker og vaktelskaper en særskilt forpliktelse til å påse at rutinene rundt verditransportene er nærmest vanntette. I utgangspunktet vil jo de rutiner som er lagt opp, rent teoretisk være det. Imidlertid viser en statistikk Aftenposten presenterte 29. april, at de kriminelle bruker stadig mer utpekulerte og hensynsløse metoder for å avsløre både vekterselskapenes rutiner, og enda mer bekymringsfullt – som gårdsdagens Dagbladet antyder – nærmest infiltrerer politifolks privatliv for om mulig å avsløre politiets rutiner. Enda mer bekymringsfullt er det jo at ranere besitter teknologisk utstyr som ikke engang politiet har tilgang til. Til syvende og sist, om pengene ikke kommer til rette, vil jo vanlige folk måtte betale for bortkomne penger gjennom høyere forsikringer og renter.

Ser statsråden for seg at staten på et eller annet vis setter større sikkerhetskrav til oppbevaring og transport av store pengeverdier?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:21:07]: Jeg gjentar på nytt igjen hva politiet ikke kan instruere om – jeg sier at politiet deltar i et samarbeidsorgan. Jeg må tilføye at opplysninger om hvordan banker og andre selskaper sikrer oppbevaring og transport av penger, er sikkerhets sensitiv informasjon som jeg ikke kan si noe konkret om. Det er mitt generelle inntrykk at finansinstitusjoner og selskaper som har ansvaret for pengetransport, fortløpende går igjennom sine sikkerhetsrutiner.

Det er en kjensgjerning at de kriminelle går på det svakeste leddet i kjeden. Man forsøker derfor å være framsynt, stadig evaluere sikkerhetsrutiner og sørge for de nødvendige forebyggende tiltak. Siden sikringen innenfor selve banken og finansinstitusjonen er blitt bedret, har det vist seg at ranerne de senere år har flyttet seg fra banklokalet til transporten. Det er derfor på dette feltet sikkerhetsrutinene nå må evalueres.

Det er også en fokusering på mengden av penger som oppbevares i de enkelte finansinstitusjoner, og som transporteres til og fra tellesentralene. Bankenes og andre selskapers policy har de senere år vært å redusere kontantmengden. Banker og finansinstitusjoner samarbeider også med Næringslivets Sikkerhetsråd, bl.a. om sikkerheten rundt oppbevaring og transport av penger. Internasjonalt samarbeid skjer innen den europeiske bankunionen.

La meg avslutte dette ved å si: Internt sørges det for nødvendig oppdatering, kontinuerlig opplæring av de ansatte og holdningsskapende arbeid for å forebygge ran.

Carsten Dybevig (H) [12:22:17]: Jeg takker statsråden for et veldig grundig svar.

Organisert kriminalitet er en av de sterkest økende bransjer – dessverre. Utviklingen de siste årene har vært foruroligende. Internasjonale ligaer – under godt fordekte selskaper – opererer nærmest fritt i en del land. Land som ikke ønsker kontroll, som Sveits, Liechtenstein eller Kanaløyene, eller land som ikke har kompetanse til å ha kontroll, som f.eks. Ukraina og Hviterussland, svekker muligheten for å bekjempe den organiserte kriminaliteten. Norge må være en pådriver internasjonalt mot organisert og økonomisk kriminalitet.

Imidlertid må politiet gis ressurser – i form av kompetanse, utstyr og tekniske metoder til å avsløre denne formen for kriminalitet. Kriminalitet koster det norske samfunnet over 50 milliarder kr årlig, inkludert ressurser til justisvesenet, helseskader og eventuelle materielle tap – for å nevne noe.

Vil ikke rettssikkerheten styrkes om samfunnets egne voktere – politi, rettsvesen og kriminalomsorgen – gis metoder som f.eks. romkontroll og kompetanse og ressurser til å bekjempe, da på en intelligent måte, en sterkt foranderlig kriminalitet?

Statsråd Odd Einar Dørum [12:23:22]: Nå er det en kjensgjerning at denne regjeringen og også denne statsråden har gjort svært mye for å legge til rette for å bekjempe alvorlig organisert kriminalitet gjennom organisering bl.a. av Politidirektoratet og nye politidistrikt og den spissede nasjonale enheten mot alvorlig organisert kriminalitet som er omtalt i revidert nasjonalbudsjett, framlagt i går. Dernest har vi sørget for at det eksisterer nye politimetoder. Ytterligere metoder, som er framlagt i en utredning, vil om kort tid bli sendt ut på høring. Det er min oppfatning at vi med stort alvor må vurdere nye metoder for å sikre demokrati og menneskerettigheter, og gjøre det vi kan spesielt for å forebygge og bekjempe ter-

ror. Dette vil bli sendt på høring, og Regjeringen vil behandle dette etter at høringen er avholdt.

Når det gjelder konkrete erfaringer f.eks. etter situasjonen i Stavanger, har Politidirektoratet satt ned en arbeidsgruppe som skal jobbe seg ferdig innen utgangen av juni, for å se på praktiske sider ved politiets trygghet og sikkerhet i forbindelse med oppdrag. Dette vil fortsatt basere seg på at vi skal ha et alminnelig, ubevæpnet politi til daglig, men at politiet skal være rustet og sikret for spesielle og skarpe situasjoner. Dette arbeidet er i full gang.

Min konklusjon er at vi gjør mye. Vi må også gjøre det representanten var innom, og et svært sterkt og tett internasjonalt samarbeid har vi, og det legger vi stor vekt på.

S p ø r s m å l 1 0

Fra representanten Steinar Bastesen til kultur- og kirkeministeren:

«Det er fremkommet mange forslag til hvordan man kan gjøre seg bruk av kirkebyggene. Det har vært vist til at mange av kirkebyggene har påtrengende behov for vedlikehold og oppussing, noe det ikke finnes økonomi for i kommunene. Det har også kommet forslag om å gjøre om kirkene til hotell og moskeer.

Hvordan ser statsråden på forslagene om å omgjøre kirkebyggene til bruk for kremmere og konkurrerende religioner?»

S p ø r s m å l 1 1

Fra representanten Bjørn Jacobsen til olje- og energiministeren:

«Ifølgje Romsdals Budstikke har så godt som alle berørte grunneigarar på strekninga Toven–Gussiås i Nesset kommune klaga på trasévalet for ei kraftline som ein planlegg å leggje nær bebyggelsen. Fylkesmannen har sett foten ned for ein trasé til fjells, då det vil berøre verneområde. Eit tredje alternativ er å leggje kabel. Jord- eller sjøkabel vil løyse dei alvorlege konsekvensane av dei to første alternativa.

Kor mykje vil det koste, og kan statsråden tenkje seg å gå inn for eit slikt løysingsorientert alternativ?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt.

S p ø r s m å l 1 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Audun Bjørlo Lysbakken til barne- og familieministeren, vil bli besvart av utdannings- og forskningsministeren på vegne av barne- og familieministeren.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [12:25:02]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråden:

«Gjeldsoffer-Alliansen gjør en uvurderlig innsats for mennesker som havner i gjeldsproblemer, både som tale- ror for gjeldsofrene og som en viktig rådgivningsinstans.

Kapasiteten svekkes imidlertid av dårlig økonomi. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet, slo familie-, kultur- og administrasjonskomiteen i fjor høst fast at Gjeldsoffer-Alliansen «bør kunne søke tilskudd fra statsbudsjettet». Nå har de likevel fått avslag på en slik søknad.

Hvorfor vil ikke statsråden støtte Gjeldsoffer-Alliansen?»

Statsråd Kristin Clemet [12:25:36]: Jeg vil da besvare spørsmålet på vegne av barne- og familieministeren.

Gjeldsoffer-Alliansens rolle som interesseorganisasjon for gjeldsrammede kan være av stor betydning for den enkelte og gir i mange tilfeller verdifull hjelp til disse. Jeg har derfor forståelse for at Gjeldsoffer-Alliansen ønsker økte økonomiske ressurser til sin virksomhet. Det er imidlertid slik at departementet har begrensede midler som kan brukes på dette området. Jeg anser det derfor viktigst og riktigst å prioritere ressursbruken omkring de offentlige hjelpetiltak som allerede finnes. Dette gjelder særlig arbeidet med økonomisk rådgivning i kommunene.

Departementet har helt fra 1993 arbeidet med både å bygge opp og å opprettholde den kommunale rådgivningstjenesten. En rekke kommuner har nå et velfungerende tilbud om råd og veiledning til personer med økonomiske problemer. Det er også slik at gjeldsproblemer ofte henger sammen med andre problemer. Ved at rådgivningen skjer innenfor kommunen, kan det også ytes effektiv bistand innenfor en rekke tilstøtende områder som boligproblematikk, trygd, sosialhjelp, rusomsorg, hjelp til å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter som bostøtte, osv. Sammen med namsmannen, som forvalter gjeldsordningsloven, utgjør kommunenes økonomiske rådgivningstjeneste således et helhetlig tilbud for personer med økonomiske problemer.

Jeg har videre funnet det betenkelig å gi driftsstøtte til Gjeldsoffer-Alliansen på bakgrunn av at i alle fall deler av organisasjonens virksomhet kan være å anse som rettshjelpsaktivitet. Loven stiller visse formelle krav til den som skal drive med slik virksomhet. Etter loven er det i praksis bare det offentlige samt advokater og godkjente rettshjelpere som kan gjøre dette.

For øvrig fremgår det ikke av søknaden hvilke tiltak Gjeldsoffer-Alliansen ønsker å benytte midlene til, og det er derfor vanskelig å ta stilling til en så vidt generell søknad.

Etter en samlet vurdering har barne- og familieministeren derfor avslått søknaden om støtte fra Gjeldsoffer-Alliansen.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) [12:27:25]: Det er riktig, som statsråden påpeker, at gjeldsrådgivning også er et kommunalt ansvar. Dessverre har det vist seg at ressursituasjonen ofte er så dårlig at mennesker har blitt henvist til f.eks. Gjeldsoffer-Alliansen fra de kommunale rådgiverne. Jeg tror det vil være dumt av oss å trekke et skille mellom den kommunale rådgivningen og det som

skal være gjeldsofrenes egen interesseorganisasjon, og betydningen av å få en organisering av gjeldsofre på egen kjøp.

Jeg blir ganske oppgitt over at vi gang på gang får disse omkampene mellom Stortinget og Barne- og familiedepartementet når det gjelder spørsmålet om gjeldsofrene. Vi har akkurat hatt en tilsvarende sak når det gjelder livsoppholdssatser. Det er tydelig at Stortinget og komiteen er nødt til å komme med føringer i veldig klare bokstaver for at departementet skal ta det til etterretning. Jeg synes at det som her har skjedd, er å ikke følge opp de føringer som er lagt fra Stortinget.

Utover det tror jeg ikke det er nødvendig å stille noe oppfølgingsspørsmål til statsråd Clemet – vi får ta det med Dāvøy. Jeg lover å komme tilbake til dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Statsråd Kristin Clemet [12:28:40]: Jeg skal selvfølgelig viderebringe dette til barne- og familieministeren, men jeg minner om at det komiteen har sagt, er at denne organisasjonen «bør kunne søke tilskudd» under kap. 865, og det har også organisasjonen gjort. Nå er det riktignok søkt om driftsstøtte, og det gis ikke driftsstøtte under denne posten, men man har anledning til å bevilge midler til tiltak og prosjekter som er i samsvar med Stortingets budsjettvedtak. Dette har da dels en ressursmessig begrunnelse, slik jeg redegjorde for. En ytterligere fragmentering av ressursene kan gjøre dem på mange måter enda mindre. Jeg viser også til at det er visse formelle begrunnelser her knyttet til det å gi gjeldsrådgivning, som bare noen har anledning til å gi, i henhold til lover og regelverk på dette området. Men jeg skal bringe merknadene fra representanten Bjørlo Lysbakken til barne- og familieministeren.

S p ø r s m å l 13

Gunn Olsen (A) [12:29:43]: Mitt spørsmål går til utdannings- og forskningsministeren:

«23. april er Verdens bokdag. Dagen ble i år markert av Læringscenteret ved at alle landets 6.- og 7.-klassinger fikk en boksjekk som kunne løses inn i nærmeste bokhandel. Det viste seg imidlertid at boksjekken kun gjaldt trykte bøker, og at elever som bare kan bruke lydbøker eller elektroniske bøker, ikke kunne nyttiggjøre seg årets gave.

Hvilket initiativ vil statsråden ta overfor Læringscenteret, slik at alle 6.- og 7.-klassinger neste år kan glede seg over en bok på neste bokdag?»

Statsråd Kristin Clemet [12:30:27]: I spørsmålet viser representanten Gunn Olsen til Verdens bokdag, som var 23. april, og markeringen som fant sted ved at alle skoleelever i 6. og 7. klasse fikk en boksjekk i gave.

Ideen til «en bok for alle» ble lansert overfor Læringscenteret av Bokhandlerforeningen i september 2003, som et ledd i strategien «Gi rom for lesing». På tross av svært kort planleggingstid klarte Læringscenteret og Bokhand-

lerforeningen i fellesskap å realisere dette som en del av Verdens bokdag 23. april.

Norsk barnebokinstitutt bistod i utvelgelsen av seks bøker som skulle gis som bokgave til elever på 6. og 7. klassetrinn. Bøkene skulle deretter trykkes i pocketutgave og være ferdig produsert og distribuert til bokhandlerne innen begynnelsen av april dette år. Det var satt krav om at en av bøkene skulle være lett å lese, en skulle være på nynorsk, bøkene skulle være av nyere dato, ha fengende innhold og passe for både gutter og jenter.

Bøkene ble trykt i til sammen 145 000 eksemplarer. Foruten å gå til 120 000 elever på 6. og 7. trinn har det gått ett sett av alle bøkene til 3 265 skolebibliotek i grunnskolen.

Bokhandlerne har dekket halvparten av kostnadene ved tiltaket og Læringscenteret den andre halvdel.

Initiativet med en boksjekk til alle elever på 6. og 7. trinn har vært et pilotprosjekt. Det er således viktig å vurdere hvordan initiativet er blitt mottatt. Bokhandlerforeningen vil hente inn synspunkter på hvordan det har fungert sett fra bokhandlersiden, og Læringscenteret vil hente inn synspunkter fra skoler. De vil deretter se nærmere på om dette er et tiltak som bør gjentas. Dersom de begge vurderer det som positivt og egnet for gjentakelse, vil de vurdere hvilke endringer eller justeringer som eventuelt er nødvendige.

Bokhandlerforeningen har overfor Læringscenteret oppgitt at det ser ut til at ordningen ikke har fungert etter intensjonene for 0,4 pst. av elevene. Dette vil Bokhandlerforeningen vurdere nærmere.

Når det gjelder det forholdet at boksjekken bare kunne veksles inn i trykt bok, vil Læringscenteret og Bokhandlerforeningen neste år gjøre tilbudet tilgjengelig også for de gruppene som har behov for lydbøker eller elektroniske bøker. Dette skal vi få til gjennom et samarbeid med lyd- og blindeskriftbiblioteket. I år har alle elevene i 6. og 7. klasse fått en bok. Jeg håper at dette har vært til glede for elevene, at det bidrar til å stimulere leseinteressen, og at det kan komme de siste 0,4 pst. til gode også neste år.

Gunn Olsen (A) [12:32:35]: Jeg takker statsråden for et godt svar, og er sjølsagt fornøyd med det. Jeg synes boksjeckinitiativet er kjempegodt; å stimulere barn og unge til å lese er vi veldig opptatt av. Det som var spesielt sårende med hensyn til at ikke de blinde og svaksynete fikk denne boksjekken, var at Stortinget dagen etter behandlet St.meld. nr. 40 for 2002-2003, om nedbygging av funksjonshemmende barrierer. Det var et eksempel som på en måte belyste hvor lang veg vi egentlig har å gå. Men da stoler jeg på statsråden, slik at dette blir rettet opp i neste omgang.

Statsråd Kristin Clemet [12:33:24]: Dette er ledd i en ganske omfattende strategi for å styrke leseferdighet og leselyst i norsk skole, en strategi som inneholder en rekke tiltak, hvorav dette altså var ett. Jeg håper at evalueringen vil vise at det er et godt tiltak. Selvfølgelig er jeg helt enig med representanten her i at det bør kunne kom-

me alle elever til gode, selv om de ikke kan lese trykt skrift.

S p ø r s m å l 1 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Bendiks H. Arnesen til utdannings- og forskningsministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren som rette vedkommende.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:34:04]: Jeg har et spørsmål som jeg forstår fiskeriministeren er rette vedkommende til å svare på:

«I Trondheim ligger et kyst- og havnelaboratorium. Laboratoriet er det eneste i sitt slag i Norge og ligger internasjonalt i toppen når det gjelder kompetanse innenfor sitt område. I Europa er det i dag tre alternativer til dette laboratoriet. Vi har nå fått signaler om at dette laboratoriet står i fare for å bli nedlagt pga. manglende finansiering. Norge er en kystnasjon.

Hva vil statsråden gjøre for at dette viktige laboratoriet og kompetansemiljøet i Trondheim kan opprettholdes og utvikles videre?»

Statsråd Svein Ludvigsen [12:34:43]: Karakteristikken av dette miljøet i Trondheim som å være blant de ypperste, slutter jeg meg helt og fullt til. Kyst- og havnelaboratoriet hører organisatorisk inn under avdeling for kyst og havteknikk ved SINTEF-enheten SINTEF Fiskeri og havbruk. SINTEF er en økonomisk og administrativt uavhengig stiftelse. SINTEF mottar grunn- og basisbevilgning fra Nærings- og handelsdepartementet. Enheten SINTEF Fiskeri og havbruk får i tillegg en basisbevilgning fra Fiskeridepartementet.

SINTEF Fiskeri og havbruk finansierer Kyst- og havnelaboratoriet gjennom oppdragsforskning for offentlige og private kunder, gjennom konkurranseutsatte midler fra Forskningsrådet og EUs rammeprogrammer for forskning og gjennom basisbevilgning. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, bruker i dag laboratoriet til forsknings- og undervisningsaktivitet.

Sektorprinsippet er et grunnleggende prinsipp i organiseringen av norsk forskningspolitikk. Prinsippet går i korthet ut på at hvert departement har ansvar for å finansiere forskning på og for sin egen sektor. Faglig sett faller således Kyst- og havnelaboratoriets virksomhet under Fiskeridepartementets sektoransvar.

Fiskeridepartementet har drøftet saken med Norges forskningsråd tidligere. Vi har vært inne i saken også i forhold til den situasjonen som nå er oppstått. Bakgrunnen for Kyst- og havnelaboratoriets økonomiske problemer er at markedet for de tjenestene som laboratoriet leverer, er sviktende. Dette gjelder så vel offentlige som private kunder. Kystverket er på sin side en av laboratoriets viktigste kunder, men har i de senere år redusert oppdragene dit, i takt med redusert havne- og farledsutbyggingsaktivitet. Havnelaboratoriet har høy kompetanse og gjør et godt arbeid – det er ingen tvil om det. Jeg kan imidlertid ikke finne grunnlag eller rom for ekstraordi-

nær økonomisk støtte til Havnelaboratoriet utover den basisbevilgningen som SINTEF Fiskeri og havbruk får, og de faktiske tjenester som Kystverket fortsatt kjøper fra laboratoriet.

Forskningsrådets faglige vurdering er at det heller ikke vil prioritere ekstraordinære midler til laboratoriets virksomhet. SINTEF kan selvfølgelig søke om ordinære midler fra forskningsprogrammet.

SINTEFs hovedformål er å utføre forskningsoppdrag for næringsliv og forvaltning. Det er i første rekke SINTEF som må ta ansvar for laboratoriets drift. Det vil ikke være statens oppgave å opprettholde virksomheten dersom det ikke eksisterer et marked for de tjenestene laboratoriet leverer.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:37:26]: Jeg takker statsråden for svaret.

Vi er, ettersom jeg forstår, enige om at kystsonen er sentral i verdiskapingen, og at det skjer mye nå framover som betinger høy kompetanse på dette området. Det som bekymrer meg, er at vi kanskje skal miste et slikt viktig kompetansemiljø nettopp i en tid hvor vi virkelig trenger hjelp til å utvikle kysten og kystsonen. Så jeg synes det er litt rart at det i det hele tatt er usikkerhet rundt dette laboratoriets framtid, fordi om det akkurat nå er litt mindre oppdrag.

Det som trengs her, er en grunnfinansiering til forskning. Kan statsråden ut fra det svaret han har gitt, påvirke SINTEF slik at det øremerkes midler til å opprettholde dette laboratoriet?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:38:35]: Sett fra havnemyndighetenes og fra departementets side er det ønskelig at vi har denne kompetansen.

Vi har vært i kontakt både med Forskningsrådet og andre miljøer, og vi må konstatere at interessen for en finansiering utover de basisbevilgningene og de oppdragene som i dag gis, er det ikke grunnlag for. Vi har gått gjennom våre prognoser i Kystdirektoratet og kan konstatere at vi i en framtidig tiårsperiode ser for oss at vi vil ha oppdrag ved laboratoriet for ca. 1 mill. kr i året, og så i tillegg eventuelle modellforsøk som kan gi oppdrag i størrelsesorden 4–10 mill. kr. Det er ifølge SINTEF og laboratoriet ikke tilstrekkelig til at de mener å kunne videreføre det i sin form.

Utover det har jeg ikke noen løfter å gi, bortsett fra at SINTEF jo vil kunne søke om bevilgninger fra Forskningsrådet, fra rammeprogrammet.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:39:40]: Jeg ber, så sterkt jeg kan, statsråden om å følge dette nøyte, fordi signalene faktisk går på at man må begynne å si opp folk ved laboratoriet allerede nå, og det synes jeg er foruroligende. Jeg synes, ut fra det signalet som statsråden gir, at man kan prøve å søke om midler, slik at de kan bruke sin kompetanse på å forske på nye ting innenfor kystsonen. Men jeg må si at jeg er skuffet over at man ikke kan gå inn med noen midler og sikre denne kompetansen, som er den eneste i landet.

Statsråd Svein Ludvigsen [12:40:25]: Jeg vil bare understreke at dette er en situasjon som er skapt på grunn av manglende etterspørsel, og at dette også er en konsekvens av at de store havneutbyggingene er avsluttet, og at vi i den senere tid ikke har investert i samme grad i nye havner hvor modellforsøk har vært en forutsetning.

Vi har vært i kontakt med SINTEF, vi har vært i kontakt med ulike miljø, som jeg sa, men vi konstaterer at SINTEF i forrige uke orienterte fagforeningene om at det kan komme på tale med permitteringer i laboratoriet.

S p ø r s m å l 1 5

Arne Sortevik (FrP) [12:41:08]: Jeg har følgende spørsmål:

«Det foreligger nå konsekvensutredning om bygging av alternativ seilingsled til Bergen havn med kalkyle på 149 mill. kr ekskl. mva. Prisen er betydelig lavere enn det som gjennom mange år har vært antatt. Det fremgår også at utredningen av prosjektet, sett i sammenheng med bygging av Askøybrua slik det opprinnelig var forutsatt, er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Oppdraget med KU er gitt fra Fiskeridepartementet.

Hvordan vil statsråden følge opp videre fremdrift av prosjektet slik at alternativ seilingsled blir bygget?»

Statsråd Svein Ludvigsen [12:41:58]: Jeg er svært opptatt av seilingsleden og forholdene knyttet til Bergen, ikke minst ut fra et reiselivsperspektiv, og dette dreier seg jo i betydelig grad om framtidig cruisetraffikk.

Utredningen av alternativ seilingsled til Bergen er lagt fram som forprosjekt «Alternativ farlei til Bergen». Bakgrunnen for at jeg i mars 2002 besluttet at Kystverket skulle utarbeide et mer omfattende forprosjekt enn det som var gjort tidligere, var ønsket om et godt grunnlag for en avgjørelse i saken.

Da hovedplanen for Askøybrua ble godkjent av Vegdirektoratet i 1986, var forutsetningen å etablere en alternativ seilingsled over Herdlaflaket og gjennom Det Naue. Dette alternativet har så vist seg å være uegnet på grunn av verneinteresser.

Det er i det forprosjektet som nå er lagt fram, utredet en seilingsled med fri høyde via Skjelangersundet. Bakgrunnen for dette er at skip over 62 meter ikke kan seile under Askøybrua. Det er dermed store fartøy som vil ha nytte av denne leden.

Kostnadene ved utdyping og sikring av leden er beregnet til 149 mill. kr eksklusiv moms, slik det også ble referert til i spørsmålet. Med moms utgjør det 180 mill. kr, og det må bevilges penger med moms. Kostnadsberegningen er gjort på forprosjektnivå med stor usikkerhet, pluss/minus 25 pst.

Bergen har stor betydning som knutepunkt og attraksjonspunkt for cruisetraffikken til Norge – det hersker det ingen tvil om. Antall anløp av skip i den aktuelle størrelse er imidlertid lavt. Øvrig trafikk av store skip vil fortsatt kunne henvises til farleden under Askøybrua.

Til forprosjektet er det utarbeidet konsekvensutredning og en reguleringsplan for tiltaket som er sendt til

høring hos relevante myndigheter og høringspartnere, så vi har satt prosessen i gang. Resultatene av denne høringen forutsettes behandlet sammen med forslag til regulering av den utredede løsningen i løpet av 2004.

Jeg vil, før jeg konkluderer mer, avvente behandlingen av saken, og jeg skal komme tilbake til Stortinget med en videre oppfølging i forbindelse med budsjettforslaget som legges fram til høsten. Hvorvidt vi da er kommet så langt at vi kan trekke konklusjoner, er det for tidlig å si, men jeg skal i hvert fall komme tilbake til Stortinget med en rapportering i forbindelse med statsbudsjettet.

Arne Sortevik (FrP) [12:44:30]: Jeg takker for svaret.

Jeg vil også understreke at initiativ som statsråden tidligere har tatt for å få saken ut av dødvanne, ser jeg på som meget positivt.

Men i svar på skriftlig spørsmål om dette i november 2003, altså i fjor, svarte statsråden bl.a.:

«Kystverket er nå i sluttprosessen i arbeidet med forprosjektet. Status i arbeidet vil bli omtalt i Nasjonal transportplan 2006-2015, som fremmes for Stortinget våren 2004.» – Det er der vi er nå. – «Saken vil bli forelagt Stortinget på egnet måte etter at forprosjektet er avsluttet.»

Så gjenstår å klargjøre statsrådets svar. Er det slik at når denne saken og dette prosjektet ikke er omtalt i NTP – for det er det ikke – betyr det ikke at det er satt bom for prosjektet på noen som helst måte, men at det er snakk om en forsinkelse, og at det vil komme til Stortinget som en tydelig sak og på en egnet måte for å få en sluttbehandling mot realisering?

Statsråd Svein Ludvigsen [12:45:38]: Framdriften i denne nye utredningen og grundigheten i den gjorde at man ikke klarte å avslutte arbeidet før NTP ble oversendt Stortinget. Jeg fant det da ikke naturlig å redegjøre for denne saken, når vi ikke hadde det nye grunnlaget, som vi alle hadde vært enige om skulle ligge der.

Vi har satt prosessen i gang. Jeg skal komme tilbake til Stortinget i budsjettet for 2005 og redegjøre på en så grundig måte som det er mulig på det tidspunktet. Når det kommer til bevilgninger, må jeg avvente budsjettbehandlingen før jeg kan gi noe mer konkret svar på det.

Arne Sortevik (FrP) [12:46:18]: Jeg merket meg i statsrådets oppsummering av forhistorien til dette prosjektet, som dessverre er veldig lang, at det var en forutsetning ved bygging av Askøybrua at man også skulle få en seilingsled. Jeg vil gjerne ha statsråden til å bekrefte at det oppfattes som en forutsetning, og at det i forhold til forutsetningen, som dreier seg om to prosjekter, faktisk mangler gjennomføring av det ene.

Statsråd Svein Ludvigsen [12:46:46]: Bakgrunnen for at jeg har tatt tak i denne saken og kommet så langt som dette, er forhistorien. Den tror jeg vi har en felles opplevelse av.

Når det så gjelder en eventuell løsning med utbygginger og bevilgninger, må Stortinget inn i bildet. Det skal gjøres avveininger i de enkelte budsjettene, og jeg går ut fra at representanten Sortevik er enig med meg i at det er jeg ikke alene om å avgjøre. Det skal hele dette huset være med på. Så la oss nå få gjort det forarbeidet som jeg tror saken er tjent med, slik at vi ikke går inn i en ny omgang med nye utredninger.

S p ø r s m å l 1 6

Thore A. Nistad (FrP) [12:47:36]: Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Fra 1. juli 2004 vil BaneService bli skilt ut fra Jernbaneverket til et eget aksjeselskap.

Vil BaneService AS få med seg nødvendig utstyr/maskiner fra Jernbaneverket slik som overføringer av produksjonsavdeling i Statens vegvesen til Mesta AS?»

Statsråd Torild Skogsholm [12:47:58]: Jeg viser til St.prp. nr. 62 for 2003–2004, som ble fremmet 7. mai i år, hvor det bl.a. er gitt en orientering om arbeidet med konkurranseutsetting av produksjonsvirksomheten i Jernbaneverket. Det framgår at Regjeringen legger opp til en helhetlig og samlet gjennomgang av hvordan alle deler av Jernbaneverkets produksjonsvirksomhet bør organiseres og konkurranseutsettes. Regjeringen vil avvente en slik gjennomgang før BaneService blir gjort om til aksjeselskap, og legger derfor ikke opp til å omdanne forretningsenheten BaneService til aksjeselskap 1. juli 2004. Ved en omdanning av BaneService til aksjeselskap vil selskapet få overført nødvendige maskiner, utstyr og personell. Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til saken i forbindelse med 2005-budsjettet.

Thore A. Nistad (FrP) [12:48:59]: Jeg takker for svaret.

Mens vi venter på AS-modellen, som er utsatt, har både Byggenæringens Landsforening og NHO påpekt at de få firmaene som i dag har kunnskap og maskiner nok til å ta jobber i konkurranse med Jernbaneverket, sliter tungt på grunn av at Jernbaneverket helt har sluttet å legge byggearbeider/vedlikehold ut på anbud. De fleste sier rett ut at de vil gå konkurs i løpet av noen få måneder og senest utpå høsten.

Vil statsråden sørge for at Jernbaneverkets drift konkurranseutsettes fullt ut, i tråd med Sem-erklæringen og tidligere vedtak fattet av Stortinget?

Statsråd Torild Skogsholm [12:49:43]: Med utgangspunkt i Stortingets merknader og det omfattende arbeidet som er gjort av Jernbaneverket og styret i BaneService AS, ønsker departementet å konkurranseutsette produksjonsvirksomheten i Jernbaneverket stegvis. Departementet arbeider nå med en samlet gjennomgang av hvordan alle deler av produksjonsvirksomheten i Jernbaneverket bør organiseres, og med en tidsplan for stegvis konkurranseutsetting av produksjonsvirksomheten. Dette er et arbeid som pågår, som vi kommer til å fortsette

med, og som vi som sagt kommer tilbake til i budsjettet for 2005.

Thore A. Nistad (FrP) [12:50:26]: Jeg er veldig fornøyd med at statsråden vil konkurranseutsette deler av driften, men hun sier at hun vil gjøre det stegvis. Nå er det dessverre gått motsatt vei i Jernbaneverket. På 1990-tallet ble mer og mer konkurranseutsatt, og også i starten av dette årtusenet ble det slik. Men i de siste årene har det stadig gått motsatt vei.

Vil statsråden sørge for å rette opp denne skjevheten, som gjør at vi nå egentlig går baklengs?

Statsråd Torild Skogsholm [12:51:03]: Det er klart at signalene fra oss er at vi ønsker konkurranseutsetting av drifts- og vedlikeholdsoppgaver. Det ligger i bunnen, og det vil skje framover. Så er det slik at vi gjør dette fordi vi skal få mer jernbane igjen for de pengene vi bruker innenfor denne sektoren. Men da ønsker jeg å understreke at det krever at vi faktisk bruker penger til jernbane, slik denne regjeringen går inn for, men som Fremskrittspartiet kanskje ikke er like kjent for. Jeg vil da minne om at det ikke er så lenge siden vi har hatt budsjettgjennomgang hvor Fremskrittspartiet kanskje ikke ønsket å prioritere jernbanen like høyt som Regjeringen. Og det er heller ikke så lenge siden det ble uttalt fra Fremskrittspartiets side at de ønsket å legge ned Bergensbanen.

Presidenten: Spørsmål 17 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 1 8

Inge Ryan (SV) [12:52:00]: Jeg vil stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Bruk av arrest er det strengeste refselsmiddelet som Forsvaret kan benytte når enkeltpersoner forsømmer militære tjenesteplikter. Arrest kan ilegges i inntil 20 dager, og kan bl.a. benyttes i tilfeller av ulovlig fravær, beruselse og respektstridig opptreden. Refselsformen kan oppleves som en mental påkjønning for dem det gjelder.

Vil statsråden sørge for at det foretas en evaluering av bruken av arrest i Forsvaret, med det mål at denne typen avstraffelse erstattes med andre og mer egnede refselsmidler?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:52:46]: Bruk av arrest som refselsmiddel i Forsvaret er hjemlet i norsk lov, nærmere bestemt lov om militær disiplinærmyndighet av 20. mai nr. 32 1988, kjent som disiplinærlovgivningen.

Av forsvarssjefens veiledning for utmåling av refsels framgår det at arrest bør forbeholdes alvorlige disiplinærbrudd, eksempelvis ved voldshandlinger eller lengre ulovlige fravær fra militærtjenesten. Dette innebærer at vaktarrest som refselsmiddel normalt ikke vil bli benyttet ved vanligere disiplinærbrudd, som f.eks. beruselse eller respektstridig opptreden.

Vaktarrest, som del av den militære disiplinærordningen, har lange tradisjoner som refselsmiddel i Forsva-

ret, og henger nøye sammen med den militære strafferett som ett av flere middel for å opprettholde disiplinen i Forsvaret. Hadde vi ikke hatt vaktarrest som refselsesmiddel i Forsvaret, ville alternativet vært at flere saker måtte oversendes til påtalemyndigheten med begjæring om straffeforfølgning og sivil dom. Etter min mening er det ikke å foretrekke, da militær vaktarrest som reaksjon må anses som langt mindre belastende for den enkelte enn sivil straff. En av fordelene for den berørte er bl.a. at ilagt militær vaktarrest ikke registreres i det sivile strafferegisteret. Straffen føres kun på vedkommendes militære rulleblad.

Forsvarets bruk av vaktarrest er i tråd med Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens bestemmelser. Arrestanten tas ut av arresten og deltar i den daglige tjeneste. Likeledes gis arrestanten, om han eller hun ønsker det, anledning til å bli tatt ut av arresten for én økt på lørdager. I tillegg gis arrestanten anledning til kirkebesøk eller tilsvarende på søndager og helligdager.

Jeg vil også trekke fram at forsvarssjefen, som ansvarlig for bruken av refselsesmidlene i Forsvaret, er godt fornøyd med den måten disiplinreglementet forvaltes på. Forsvarssjefen ser derfor ingen grunn til å endre de gjeldende bestemmelser på området.

Generaladvokaten, som kontrollerer refselsene, har heller ikke foreslått eller tatt noe initiativ overfor Forsvarsdepartementet om å avskaffe vaktarrest som refselsesmiddel i Forsvaret. Til orientering kan jeg opplyse at det hos generaladvokaten for året 2002 ble registrert 1 989 refselsler, hvorav bare 5,3 pst. ble avgjort med vaktarrest.

Vaktarrest, eller «kakebua» som kanskje er et mer velkjent begrep for de fleste, er en etablert, formålstjenlig og velkontrollert refselsesmetode i Forsvaret. Jeg ser der derfor ikke grunn til å initiere en endring i disiplinærlovgivningen med sikte på å avskaffe ordningen med vaktarrest i Forsvaret.

Inge Ryan (SV) [12:55:33]: De fleste av oss har vel hørt om kakebua, i hvert fall har de av oss som leser Stomperud, registrert at han stadig vekk er uheldig og havner i kakebua. Dette er noe som har eksistert i mange år, men det er jo ingen grunn til å si at man skal fortsette med det. Det som bekymrer meg, er at enkelte kan oppfatte det som psykisk belastende å bli satt inn i arrest for relativt beskjedne forseelser. Man kunne finne andre straffemetoder som ikke gjør at enkelte kan få psykiske problemer. Det er hovedbakgrunnen for at jeg tar opp dette spørsmålet.

Jeg sitter med et reisebrev fra en mann på 42 år – et reisebrev fra kakebua på Værnes, der han satt i 12 dager fordi han ikke ville avtjene repetisjonsøvelse. Når han forteller hvordan han opplevde det, tror jeg at ungdom på 19–21 år vil kunne oppleve det som belastende hvis de har anlegg for å slite litt psykisk. Derfor vil jeg igjen spørre statsråden om hun ikke ser at enkelte kan bli påført psykiske problemer ved et slikt opphold.

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:56:46]: Jeg kan godt leve meg inn i at det vil være belastende å sitte i arrest, enten det er i militær arrest, kakebu, eller sivilt. Men jeg vil understreke at praksis er at man ikke bruker vaktarrest som refselsesmiddel ved vanlige disiplinærbrudd. Det er særlig knyttet til voldshandlinger eller lengre ulovlige fravær fra militærtjenesten. Så lenge vi har militærtjeneste og plikt til å stille på repetisjonsøvelser, er det viktig at det finnes sanksjonsmuligheter som holder det i hevd. Alternativet ville være at man fikk en sivil sak, at man måtte gå til sivile myndigheter. Jeg er ikke sikker på om belastningen ved det ville være noe mindre, tvert imot, det ville antakelig ta lengre tid og i tillegg behefte rullebladet til den enkelte.

Inge Ryan (SV) [12:57:44]: Jeg registrerer at statsråden og jeg er uenige om behovet for en gjennomgang. Jeg mener fremdeles at man burde initiert en evaluering og sett på om man kunne finne andre og mer egnede metoder. Men slik har det alltid vært i politikken – det er noen som har måttet kjempe for å få bort gapestokken, man har kjempet for å få bort heksebrenning, og man har kjempet for å få bort en rekke ting. Vi som mener at dette er en gammeldags måte å straffe folk på, får følge denne kampen videre. Så får statsråden vurdere å ta innover seg om noen av synspunktene om at dette er en gammeldags måte å gjøre det på, kanskje bør vurderes, og kanskje kommer man til den erkjennelse at det er tid for å vurdere andre typer straffemetoder. Men jeg takker statsråden så mye for svaret og ønsker henne lykke til videre med arbeidet, både med kakebu og andre ting i Forsvaret.

Statsråd Kristin Krohn Devold [12:58:36]: Takk for lykkønskningene.

Spørsmålsstilleren har helt rett i at det er nyanser mellom ulike partier på Stortinget i forhold til bruk av straff og arrest. Men jeg vil understreke at her er det min overbevisning at bruken av vaktarrest faktisk er en mildere straff enn om vi skulle bruke det sivile systemet, og det gir kortere ventetid for den enkelte. Vi må ha noen sanksjonsmuligheter i forhold til voldsutøvelse eller uteblivelse. Det er viktig for at vi skal kunne opprettholde verneplikten og gi den plikten et reelt innhold. Men jeg kan garantere overfor spørsmålsstilleren at dette skal skje innenfor det som ligger i retningslinjene for Menneskerettighetskommisjonen, og at man vil bruke generaladvokaten slik han er ment å bli brukt, som en kontrollør, slik at man ikke misbruker dette sanksjonsmidlet.

S p ø r s m å l 1 9

Per Roar Bredvold (FrP) [12:59:50]: Jeg ønsker å stille forsvarsministeren følgende spørsmål:

«HV-soldater får pr. d.d. ikke dimisjonsgodtgjørelse etter gjennomført grunnopplæring, slik som andre soldater får etter avtjent førstegangstjeneste.

Ser statsråden denne forskjellen som et problem, og hva vil statsråden i så fall gjøre for å få mer likhet?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:00:10]: Alle soldater som avtjener førstegangstjeneste, får dimisjonsgodtgjørelse i dag.

Ordningen med dimisjonsgodtgjørelse innebærer at soldater som blir overført til Heimevernet, eller som av ulike grunner avbryter sin førstegangstjeneste, eksempelvis ved sykdom, får utbetalt dimisjonsgodtgjørelse for det antall dager som er tjenestegjort.

Tidligere har det derimot vært ulike ordninger. Fra 1. juli 1976 og fram til 1. januar 1992 hadde vi dagsatser, og dimisjonsgodtgjørelsen ble utbetalt for antall dager tjenestegjort.

Da dagsatsen i 1992 ble fjernet, eksisterte en ordning der det ikke ble utbetalt dimisjonsgodtgjørelse for tre måneders militærtjeneste, dvs. personell som ble overført til HV, og halv dimisjonsgodtgjørelse for tjeneste fra tre til seks måneder.

Ved tjeneste utover seks måneder ble det også den gang utbetalt full dimisjonsgodtgjøring. Denne ordningen ble opphevet ved gjeninnføringen av prinsippet om dagsatser fra 1. juli 2001. Dette var i tråd med de virkemidler som Forsvarspolitisk utvalg anbefalte, nemlig at de med lengst fravær fra det sivile liv skulle få størst kompensasjon.

Denne regjeringen har som et statushevende tiltak for vernepliktige påbegynt en oppjustering av dimisjonsgodtgjørelsen for personell med tolv måneders tjeneste. Disse fikk 1. januar i år en økning på 1 500 kr.

Regjeringen legger også opp til en ytterligere justering av dimisjonsgodtgjørelsen til 15 000 kr i neste års budsjett for soldater med tolv måneders tjeneste, slik det står i St.prp. nr. 42 for 2003-2004, som ligger til behandling i forsvarskomiteen og Stortinget.

En følge av Regjeringens forslag om en økning av dimisjonsgodtgjørelsen er at også dagsatsen for dem som tjenestegjør kortere tid enn tolv måneder, øker. At dimisjonsgodtgjørelsen utbetales forholdsmessig, avhengig av tjenestens lengde, er likevel et etablert prinsipp, som jeg støtter.

Ø y v i n d H a l l e r a k e r hadde her overtatt presidentplassen.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:02:10]: Jeg takker statsråden for svaret, som var et utfyllende og for så vidt godt svar på spørsmålet om hva som har skjedd bakover, og hva som vil skje framover.

Det er ikke tvil om at det er viktig at bl.a. dimisjonsgodtgjørelsen øker. Det er jo ikke mange som er i Forsvaret lenger, og derfor er dimisjonsgodtgjørelsen et statushevende tiltak.

Grunnen til at jeg stiller dette spørsmålet, er at jeg ønsker mest mulig likhet og helst helt likhet når det gjelder det økonomiske, mellom dem som avtjener HV-tjeneste, og dem som avtjener – la oss kalle det – vanlig militærtjeneste.

Jeg har jo sett noen reaksjoner hos dem som går på utdanningssenter for HV, at de føler seg forbigått fordi de ikke nå får den økningen på 1 500 kr som vanlige solda-

ter får. Det er på grunnlag av det jeg har stilt spørsmålet, og jeg ønsker at statsråden utdypet lite grann mer om HV-soldatenes kår når det bl.a. gjelder den dimisjonsgodtgjørelsen.

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:03:12]: Jeg vil først understreke enighet med spørsmålsstilleren i at det å gjennomføre statushevende tiltak for dem som faktisk gjennomfører militæret, er viktig. Det blir faktisk en viktig måte å rekruttere de beste til militæret på, og herunder hører også det med skikkelig med studiepoeng og en meningsfylt tjeneste, at man ikke går og slenger, men har noe interessant å holde på med, som er nyttig også i det framtidige arbeidsliv.

Derest vil jeg si at i den økningen som Regjeringen har foreslått i den saken som ligger til behandling i Stortinget, ligger det også en økning for dem som avtjener verneplikt i Heimevernet. Men selvfølgelig vil økningen være større for dem som tar en tolv måneders tjeneste, enn for dem som tar en seks måneders tjeneste eller en tre måneders tjeneste, rett og slett fordi de er flere dager borte fra det sivile liv.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:04:09]: Jeg takker statsråden for utdypning av denne saken.

Når vi nå vet at det ligger en stor sak foran oss i komiteen og i Stortinget, om reduksjon av antall soldater både i det vanlige Forsvaret og innenfor HV, er det klart at det er en viktig sak at vi får likhet for dem som bruker av sin tid til å avtjene førstegangstjeneste, og også for HV, hvor man blir med lenger framover. Men hvis statsråden, slik jeg forstår det, lover at det er likhet mellom en som avtjener HV-tjeneste, og en som avtjener vanlig militærtjeneste, hvis en kan bruke det ordet, er jeg fornøyd med svaret, og det var det jeg ønsket.

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:04:53]: Vi er helt enige om at det vil bli gitt en økning i dimisjonsgodtgjørelse til alle de grupper som avtjener verneplikt, men med den presiseringen at det selvfølgelig vil være slik at de som er tolv måneder inne, får en relativt større økning i dimisjonsgodtgjørelsen enn dem som avtjener seks måneder eller tre måneder.

S p ø r s m å l 2 0

Marit Nybakk (A) [13:05:27]: Jeg har stilt følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Flere norske departementer har et utstrakt samarbeid med de baltiske land.

Kan statsråden gi en oversikt over hvilket samarbeid Forsvarsdepartementet har med de baltiske lands forsvar, og spesielt fokusere på eventuelt samarbeid som skal hindre spredning av hiv/aids og tuberkulose?»

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:05:50]: Jeg vil gjerne bekrefte overfor spørsmålsstilleren at Norge har et svært omfattende forsvarsrelatert samarbeid med de bal-

tiske land. Den listen er så lang at jeg har ikke tid i mitt svar til å ramse opp alt, men jeg skal trekke fram noe.

Jeg vil eksemplifisere arbeidet vårt med å si at det favner veldig vidt, og det involverer samarbeid både mellom departementene, forsvarsgrenene, Nasjonal sikkerhetsmyndighet og Forsvarets forskningsinstitutt.

Norges støtte på forsvarssektoren har omfattet personell- og miljøforhold, seminarer om budsjett- og langtidspanlegging og åpenhet mot media. Støtten har også bidratt til forebyggende sikkerhet, vertslandsstøtte, trening i vinterkrigføring samt offisersutdanning.

Jeg vil også trekke fram at Norge siden 1997 har ledet et flernasjonalt prosjekt for utbygging av et integrert luftovervåkingsystem i de baltiske land til bruk for både sivil og militær luftfart. I dag bidrar Forsvaret gjennom NATO med en midlertidig luftkontrollenhet til Baltikum for å sikre landenes militære luftkontroll.

Et annet viktig område som Norge har bidratt innenfor, er utvikling av de baltiske lands evne til mine- og eksplosivrydding. Norsk støtte har gått til etablering av en latvisk skole for mine- og eksplosivrydding og en baltisk minedykker-skole, noe som også gir Baltikum en mulighet for å bidra med viktige ting til alliansen.

Norge har også donert betydelig overskuddsmateriell. Ti tidligere norske marinefartøyer er fortsatt i operativ baltisk tjeneste. Seks rådgivere og instruktører er fast stasjonert i de baltiske land, og baltiske offiserer er i Norge for lengre utdannings- og treningsformål.

I tillegg er som kjent spredning av smittsomme sykdommer som hiv/aids og tuberkulose en utfordring. Flere norske departementer har etablert et samarbeid med de baltiske land om bekjempelse av smittsomme sykdommer. Dette arbeidet er koordinert av Helsedepartementet, ikke av Forsvarsdepartementet.

Jeg vil likevel trekke fram at Helsedepartementet, med deltakelse fra Forsvaret, i 2002 gjennomførte et seminar i Oslo om kontroll av smittsomme sykdommer i de baltiske lands væpnede styrker. Dette seminaret dannet grunnlag for det samarbeidet som de baltiske lands sivile og militære myndigheter har etablert seg imellom for å kontrollere spredning av smittsomme sykdommer i de væpnede styrkene.

Marit Nybakk (A) [13:08:19]: Jeg er ganske godt fornøyd med svaret.

Jeg tror dette er så viktig at vi bør fokusere enda sterkere på det. Jeg vil vise til at fra 1998 til 2002 hadde Forsvaret et prosjekt i Estland, Latvia og Litauen som het «NORBALTPERS» – Forsvaret består som kjent av forkortelser – med rådgiving i personalpolitikk for å modernisere det militære systemet i disse landene. Dette var en suksess, så vidt jeg vet. Blant annet ble det som følge av prosjektet innført en tillitsmannsordning for vernepliktige i disse landene.

Med utgangspunkt i det som statsråden har sagt om potensialet for spredning av smittsomme sykdommer, vil jeg spørre om dette er en metodikk som også kan brukes for å spre kunnskap om og kompetanse i hvordan smittsomme sykdommer kan bekjempes.

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:09:18]: Som forsvarsminister føler jeg det er lite grann utenfor mitt konstitusjonelle ansvarsområde når vi begynner å snakke om spredning av smittsomme sykdommer.

Men jeg kan i hvert fall framheve at i det arbeidet jeg refererte til, som ble ledet av Helsedepartementet, og der også Forsvarsdepartementet bidrog, var antakeligvis det gode samarbeidet vi hadde på militær side, en inngangsport til at Helsedepartementet kunne arrangere et seminar og bidra til at de baltiske land på egen hånd laget en plan for bekjempelse og kontroll av hiv/aids. I den grad dette kan være et eksempel på hvordan man bruker et totalforsvarskonsept i Norge, nemlig ved samarbeid mellom militære og sivile enheter også utenfor landets grenser, er jeg absolutt tilhenger av det. Da er det viktig å bruke de innfallsporene vi har, for å oppnå gode resultater også på andre ministeres ansvarsområder.

Marit Nybakk (A) [13:10:22]: Det er ikke bare hiv/aids og tuberkulose som sprer seg i postsovjetske områder, men også syfilis, som alle trodde var nedkjempet som sykdom. Det betyr at dette er ganske alvorlig, og når man har store, vernepliktige grupper, er det en instans hvor det faktisk går an å gjøre noe med dette.

Så jeg vil be forsvarsministeren om å ta opp med sin kollega i Helsedepartementet at når de baltiske land nå har blitt EU-medlemmer, bør Norge i et samspill med EU fortsatt kunne spille en rolle i kampen mot spredning av smittsomme sykdommer. Forsvaret, også vernepliktige offiserer, er en instans, en ansamling av mennesker, som det er viktig å gripe fatt i når det gjelder denne type forebygging av smittsomme sykdommer.

Statsråd Kristin Krohn Devold [13:11:23]: Nå synes jeg at jeg beveger meg enda lenger inn på en annen statsråds konstitusjonelle område. Det ble lansert nok en sykdom som er alvorlig, men som jeg ikke skal utgi meg for å være noen ekspert på.

Men jeg tar spørsmålsstillerens intensjon på alvor: Fordi vi på forsvarssektoren har et så godt samarbeid mellom Norge og de baltiske land, har vi en spesiell inngangsport, basert på gjensidig tillit. Vi har vært et av de landene som har vært tidligst ute med å hjelpe de nye NATO-landene til å kunne tilpasse seg den utfordringen de går inn i. I den grad helseministeren vil vite å benytte seg av dette nettverket, vil vi selvfølgelig bistå, og jeg skal bringe spørsmålsstillerens bekymring og engasjement videre til min kollega.

Presidenten: Det høres bra ut.
Spørsmål 21 er allerede besvart.

S p ø r s m å l 2 2

Britt Hildeng (A) [13:12:49]: «Til tross for at arbeidsløsheten holder seg stabilt høy, melder nå Aetat i Oslo og Akershus at de vil justere ned tiltaksnivået i andre halvår. De grunngir dette bl.a. med at det er innmeldt flere ledige stillinger i området. Det er liten sammenheng

(Hildeng)

mellom yrkes- og utdanningsbakgrunnen til dem som er meldt ledig, og mange har gått ledige i til dels lang tid, og de utlyste stillingene.

Har statsråden gjort seg opp noen tanker om hvordan de med svakest utgangspunkt skal få innpass på arbeidsmarkedet uten tiltak?»

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:13:33]: Regjeringen har etter sin tiltredelse høsten 2001 gjennomført omfattende tiltak for å bedre situasjonen på arbeidsmarkedet. Jeg vil særlig framheve at vi fører en ansvarlig økonomisk politikk som styrker norsk næringslivs konkurransevne. Det er det aller viktigste vi kan gjøre for å redusere arbeidsledigheten og styrke sysselsettingen.

Vi ser resultater av denne politikken. Vi ser bedringer i norsk økonomi. Sysselsettingen er i en forsiktig bedring. Vi må få lov til å konstatere at bunnen er nådd. Vi er på vei oppover, selv om det går forsiktig og sakte. På ingen måte er jobben gjort. Særlig gledelig er det at det er i konkurranseutsatt virksomhet, i industri og bygg og anlegg, sysselsettingsveksten nå kommer. Det gir grunn til forsiktig optimisme.

Det å redusere ledigheten og styrke sysselsettingen må angripes med en bredt anlagt strategi. Tiltaksplasser er viktig, men tiltaksplasser og antall tiltaksplasser er neppe noe godt mål i seg selv. Målet må være at vi raskest mulig hjelper mennesker uten arbeid tilbake igjen i arbeidslivet, og det må inneholde virkemidler som strekker seg utover tiltaksplasser.

Regjeringen og arbeids- og administrasjonsministeren er svært opptatt av å bistå dem som har de største utfordringene med å komme ut i arbeidslivet i en ledighetsperiode. Det er i særlig grad der Aetat skal sette inn et bredt spekter av virkemidler, og det gjør også Aetat.

Vi har bak oss en periode hvor medarbeiderne i Aetat har fått økt sin myndighet. Vi har vært gjennom en periode hvor de som møter de ledige ute i Aetats kontorer, har fått større muligheter til å innrette tiltakene individuelt. Det er et viktig virkemiddel for å få flere arbeidssøkere ut i arbeid, og er særlig til fordel for dem som har de største utfordringene på arbeidsmarkedet. Dette er en utvikling jeg ønsker å fortsette. Jeg har tillit til at den enkelte medarbeider i Aetat bruker den økte friheten til å finne de beste løsningene, som ikke minst vil ha stor betydning for dem som har de største utfordringene med å komme inn på arbeidsmarkedet.

Vår oppfølging av yrkeshemmede ble også bekreftet i revidert nasjonalbudsjett i går, hvor vi prioriterer gruppen yrkeshemmede og tilrettelegger for 750 nye tiltaksplasser. Like viktig er det at vi gir Aetat ressurser som gjør en individuell oppfølging mulig. Vi prioriterer altså de gruppene som har de største utfordringene på arbeidsmarkedet.

Britt Hildeng (A) [13:16:49]: Den styrkingen som arbeidsministeren nevner, er jo ressurser som i sin tid lå i Trygdeetaten, og som nå er overført. Det er derfor egent-

lig ikke noen styrking av de tiltakene som skal gå til denne gruppen.

Til tross for det som arbeidsministeren her sier, at man har forsøkt å styrke Aetat, og til tross for at en har fått bedret tilgangen på stillinger, er det faktisk like høy arbeidsledighet i Oslo og Akershus som tidligere. Over 34 000 er fortsatt uten arbeid i dette området.

Det er nettopp tiltakene som har vist seg å være en bro for mange arbeidsledige inn i arbeidslivet. I så måte, er det ikke litt betenkelig at man i revidert budsjett nå faktisk svekker arbeidsmarkedstiltakene, som skulle ha hjulpet arbeidsledige inn i arbeidslivet igjen?

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:18:03]: Jeg kan berolige og sannsynligvis glede representanten Hildeng med å orientere om at den innsatsen vi legger inn i revidert nasjonalbudsjett på 85 mill. kr, kommer i tillegg til de ressursene som Aetat får overført fra Rikstrygdeverket. Det betyr at de 160 stillingene i Aetat og de 750 nye tiltaksplassene er friske midler, som kommer i tillegg til de ressursene som Aetat ble styrket med gjennom overføringene fra Rikstrygdeverket. Dette vil gjøre Aetat langt bedre i stand til å følge enkeltmennesket ut i arbeidslivet, og det vil sørge for at vi ikke bare bistår folk i å komme ut i arbeid, men gjennom individuell oppfølging også sørger for at de forblir i varig inntektsbringende arbeid. Derfor var Regjeringens varsling av en stor satsing i går svært viktig for de mest utsatte gruppene.*

Britt Hildeng (A) [13:19:08]: Til tross for dette styrer man i Oslo mot et underskudd på budsjettene. Det er grunnen til at de reduserer antall tiltaksplasser. Vil arbeidsministeren følge opp dette og sørge for at Oslo og Akershus får tilstrekkelig med midler til å kunne ha det samme tiltaksnivået som de har hatt i første halvår i år? Det tiltaksnivået trenger de også neste halvår, fordi man ikke har greid å redusere antall arbeidsledige. Det er det samme som tidligere, til tross for at man har gjort en stor innsats.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:20:02]: Arbeidsmarkedssituasjonen i Oslo og Akershus er, som i landet for øvrig, i tydelig bedring. Antall stillinger utlyst i første kvartal 2004 ligger 27 pst. høyere enn i første kvartal 2003.

Arbeidsmarkedsetaten i Oslo og Akershus har vært kjent med rammene etaten har å arbeide innenfor, både for første halvår 2004 og antakeligvis også for annet halvår 2004. Jeg har full tillit til at Aetat lokalt selv dimensjonerer tiltakene fornuftig i forhold til svingninger i arbeidsmarkedet, ledigheten og sysselsettingen. Jeg har også tillit til at Aetat selv finner fram til en fornuftig og riktig dimensjonering.

Vi legger fram i revidert budsjettforslag om det samme antall tiltaksplasser for annet halvår som vi foreslo i

*Se for øvrig statsrådens korleksjon i møte 26. mai.

nasjonalbudsjettet, til tross for at sysselsettingssituasjonen er prognostisert til å bli bedre i annet halvår enn det som lå til grunn. Jeg antar derfor at antall tiltaksplasser er godt dimensjonert i forhold til de utfordringene vi står overfor.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.22.
